

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU TUTANAK DERGİSİ

19'uncu Toplantı 9 Ocak 2019 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.-KONU

A)GÖRÜŞMELER

1.- Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü ile müesseselerinin 2015 ve 2016 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın, yazılı cevap verilmesi gereken konuların cevaplarının Komisyon tutanaklarının TBMM "web" sayfasında yayınlanmasından itibaren on beş gün içinde Komisyon Başkanlığına iletilebileceğine ilişkin açıklaması

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU

19'uncu Toplantı

9 Ocak 2019 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM KİT Komisyonu saat 11.09'da açıldı.

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü ile müesseseleri Sınırlı Sorumlu Ege Linyitleri İşletmesinin ve Sınırlı Sorumlu Garp Linyitleri İşletmesinin 2015 ve 2016 yıllarına ait bilanço ve netice hesapları ibra edildi.

Komisyon Başkanı Mustafa Savaş, yazılı cevap verilmesi gereken konuların cevaplarının Komisyon tutanaklarının TBMM “web” sayfasında yayınlanmasından itibaren on beş gün içinde Komisyon Başkanlığına iletilebileceğine ilişkin bir açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 13.27'de toplantıya son verildi.

9 Ocak 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11. 09

BAŞKAN: Mustafa SAVAS (Aydın)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat ŞATIROĞLU (İstanbul)

SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)

KÂTİP: Yavuz SUBAŞI (Balıkesir)

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştay Başkanlığımızın ve kurumlarımızın değerli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

27'nci Yasama Dönemi İkinci Yasama Yılı'nın 19'uncu Birleşimini açıyorum.

II.-KONU

A)GÖRÜŞMELER

1.- Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü ile müesseselerinin 2015 ve 2016 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

BAŞKAN – Birleşimimizde Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu ve müesseseleri, sınırlı sorumlu Ege Linyitleri İşletmesi ile sınırlı sorumlu Garp Linyitleri İşletmesinin 2015 ve 2016 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarını görüşeceğiz.

Toplantımıza başlıyoruz.

Sayın Yönetim Kurulu Başkanımızdan başlamak üzere toplantımıza katılan temsilcilerin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun.

(Kurum temsilcileri kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Şimdi sunumunu yapması için sözü Sayın Genel Müdüre veriyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürim.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Sayın Başkanım, Gazi Meclisimizin çok değerli milletvekilleri, Sayıştay denetçileri, Bakanlığımızın çok değerli bürokratları; 2015 ve 2016 yılı Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu'nun kesin hesap ve denetimine ilişkin raporunu arz etmek üzere yönetim kurulu üyelerim ve çok değerli kurum bürokratlarımla huzurunuzdayız. Öncelikli olarak buradan çıkmış olacak kararların kurumumuza, ülkemize hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Üç dört dakika, belki beş dakikada kurumu kısaca bir özetlemek istiyorum Sayın Başkanım.

Türkiye Kömür İşletmeleri 1957'den beri Türkiye'nin TES'in, sanayi, çimento ve santral sektörünün kömürlerini karşılamaya çalışmıştır. 1984 yılında çıkan 233 sayılı Yasa'yla kamu iktisadi teşebbüsü olarak üretim ve arama faaliyetlerimize devam etmekteyiz.

Kurumumuz, genel müdür, 6 yönetim kurulu üyesi, 3 genel müdür yardımcısı, 13 daire başkanlığı; 2015 ve 2016 yılında müstakil 2 müessesesi 1 işletme müdürüydü ama biz bunu 2017 yılında müesseselerin tüzel kişiliğini işletmeye çevirip 3 tane işletme 7 kontrol genel müdürlüğü olarak; üretim faaliyetlerimize kendimiz kurum olarak veya iştiraklerimizle, redevansçılarımızla, ihaleyle, firmalar marifetiyle devam ediyor.

Kurumumuzda yaklaşık 4.385 personel bulunmaktadır, işçi, memur şeklinde.

Türkiye linyit rezervlerinin 17,5 milyar ton rezervin yaklaşık yüzde 12'si, 2,2 milyar tonu veya 1 milyar tonu kurumumuz uhdesindedir.

Yine önünüzdeki notlarda da gördüğümüzde 2013'ten başlayarak 2018'e kadar çok kısaca personel sayısı, dekapaj, üretim, satış, kâr-zarar durumlarını özetledik.

Ben, sadece 2018 yılında üretim programımız 25 milyon ton tüvenanın 24 milyonunun, yüzde 96, yüzde 97 oranında bir gerçekleştirmeyle iş programımıza neredeyse yüzde 100 riayet ettik, tutturduk diyebiliriz.

Sonuç itibarıyla 2018 yılı sonunda şu anda yaklaşık olarak 200 milyon civarında bir kâr öngörüyoruz. 2017 yılında 170 milyon zarar, 2016 yılında 2 milyon kâr, 2015 yılında da 81 milyon kârla kapattık. Tabii, bu verdiğim üretim rakamları kurumumuzun rakamları, bir de bizim küçük işletmeleri 2012- 2013'te veya 2006-2007'de firmalara devrettik, onlarla beraber baktığımızda kurum olarak 2018 yılında 29,6 milyon ton tüvenan üretim yapmışız. Biz burada, üretimimizi her geçen yıl, emniyeti göz ardı etmeden ithal kömüre karşı ne kadar çok üretim yaparsak o kadar çok bahtiyar hissedeceğiz kendimizi.

Kurum olarak kendi çalışanlarımızın yanında firmaların çalışanlarıyla beraber yaklaşık 14.500-15 bin kişiye istihdam sağlamaktayız.

Dediğim gibi üretimimizin yaklaşık yüzde 60'ını termik santrallere veriyoruz. Malumunuz linyitler kalorifik değeri düşük, TES'in de çok fazla kullanım imkânı olmayan kömürler. 1980'li yıllarda, 1970'li yıllarda tüm santrallerin kömürlerini biz veriyorduk, 1990'lı yıllardan veya 2000'li yıllardan sonra özelleştirmelerle termik santralleri satınca biz sahaları da devrettik. Şu an itibarıyla biz Çan 18 Mart Termik Santrali, Tunçbilek ve Soma Termik Santrallerinin kömür ihtiyaçlarını karşılamaktayız. Yaklaşık santrallere verdiğimiz kömür 11-12 milyon ton civarında, santralin performansına göre değişerek devam etmekte. Şu ana kadar kömür arzında hiçbir sorun yaşamadık.

Dediğim gibi üretimimizin yüzde 60'ı santral, geri kalan yaklaşık yüzde 12-13'ü TES'in ve sanayinin, yüzde 6'sı fakir fukara kömürü; yaklaşık 2 milyon ton/yıl kömür vermekteyiz. Yaklaşık biz yüzde 15 civarında da sanayinin kömürünü karşılamaktayız. Bahsettiğim gibi linyitler kalitesiz olması hasebiyle özellikle TES'in ve sanayiye sunmuş olduğumuz kömürlerin çevre mevzuatlarına uyumlu ve kaliteli olması amacıyla lavvar tesislerinden geçiriyoruz. Şu anda 22 milyon ton civarında bir kurulu lavvar kapasitemiz var. 5 adet kriblaz tesisimiz var, yıllık kapasitesi 12 milyon ton, 7 adet de torbalama tesisimiz var, kapasitemiz de yaklaşık 6 milyon ton civarında.

Malumunuz yüzey madenciligi, açık işletme rezervlerimiz azaldı, artık derin madencilik, yer altı madenciliklerine yöneldik. Biz 2004 yılında 1 milyon ton yıllık yer altı üretimi yaparken bugün itibarıyla 14-15 milyon ton seviyelerine çıkmış bulunmaktayız.

Belki burada asli işi değildi TKİ'nin ama Türkiye'nin enerji açığına katkı sağlamak amacıyla düşük kaliteli, yani düşük kaliteli dediğim de kalorifik değer olarak baktığımızda 2 binle 3 bin kilokalori mertebesindeki sahalarımızı termik santral yapmak şartlı ihale etmişiz. Şu an itibarıyla Silopi'de 405 megavatlık asfaltite dayalı termik santral, Bolu Göynük'te 270 megavatlık termik santral, Eskişehir Koyunağılı'nda 290 megavatlık termik santral ve şu anda da yüzde 99'u hatta ünitenin biri denemeye alınan Soma Termik Santrali bitmiş durumda. Geri kalan 4 tane daha termik santral yapmak şartlı vermiş olduğumuz sahalardan Adana Tufanbeyli, Bingöl Karlıova, Tunçbilek, yine Şırnak'ta 135 megavatlık bir santral, bir de Bursa Keles projeleri var. Sözleşme devam etmekte. İnşallah bu sahalarımızı da

en kısa zamanda termik santralle beraber devreye almayı düşünüyoruz. Bu termik santral projeleri için kurum olarak yaklaşık 1 milyar ton -yani 850-1 milyar arasında değişken- 3 bin megawatlık bir kapasiteyi aktif hâle getirmeye çalışıyoruz.

Biraz önce de söyledim, “İthal kömüre karşı ne kadar üretim yaparsak kâr.” düşüncesiyle biz özellikle 2017 yılında Mayıs-Haziran ayında tamamladık; 3 adet Soma’da, 1 adet de Tunçbilek’te olmak üzere yaklaşık 375 milyon ton kömürümüzü ihale ettik. Bu ihalelerin tabii hepsi yer altı işletmesi olacak. Şu anda ruhsat devirlerini de kısmen gerçekleştirdik. Takriben dört yıl sonra bu sahalarda da üretime geçtiğimizde yıllık 16 milyon ton bir piyasaya ve sanayiye arz edeceğimiz kömür üretimi de olacak. Bugün itibarıyla 35-40 milyon ton ithal kömür girdisi var Türkiye’ye, dört yıl sonra da belki 15-16 milyon tonunu TKİ’ye ait sahalardan üreteceğiz veya üretirmeye çalışacağız. Bu proje hayata geçtiğinde, ben işin ekonomik boyutuna, kurumun alacağı paraya çok fazla önem vermiyorum, ülke olarak ithal kömüre karşı ne kadar çok üretim yaparsak –biraz önce de söyledim- o bizim için daha önemli. Yine de söylemeden geçemeyeceğim, proje hayata geçtiğinde yaklaşık 70 milyar TL kuruma bir katkı sağlayacak. Yani bunun ithal kömüre karşı ne kadar ket oluşturacağız diye düşünersek 1,1 milyar/yıllık cari açığı da olumlu yönde katkı sağlamış olacağız.

Dediğim gibi kurum aynı zamanda üretim ve termik santral projelerinin yanında tabii MTA’nın asli işi olmasına rağmen biz de kendi donanımlarımızla arama faaliyetlerini de sahalarda yaptık. 2016 yılında 87 bin metre, 2017 yılında da 64 bin metre sondaj yaptık. Bizim önemseydiğimiz bir önemli proje de Göynük Bitümlü Şeyl Projesi. Göynük’te kömür olmayan ama kalorisi 1.000’le 1.500 arasında olan Bitümlü Şeyl’den de sıvı petrol eldesi için bir proje geliştirdik. Yaklaşık 2014’ten itibaren MTA’yla çalışıyoruz. Şu anda yurt dışı firmalarıyla görüşüp bunun ekonomik fizibilitesini hazırlayıp bu projeyi de hayata geçirmeye çalışacağız. Kömürün kalorifik değerini yükseltmek veya ısınmadan kaynaklı yönetmeliğe uygun hâle getirmek için kömürün yakım sistemlerinde de değişik projelerle de kaliteyi yükseltmeye çalıştık yani biz bunlara AR-GE projesi olarak baktık. Şöyle baktığım zaman kömürün gazlaştırılması, gazın temizlenmesi, kimyasal ve sıvı yakıt üretimiyle ilgili bir projemiz devam ediyor. Kömür hazırlama, iyileştirme ve zenginleştirme projemiz... Kömürün farklı alanda kullanımı, mesela çok önemseydiğimiz bir humik asit projemiz var. Kömürün karakterizasyonu ve yanması, arama ve çevresel faaliyetlerle ilgili TÜBİTAK, MAM, MTA ve TAGEM gibi kurumlarla ortak bir çalışmaya devam ediyoruz. Kömürün kalitesinin yükseltilmesine yönelik geliştirmiş olduğumuz AR-GE çalışmalarına da yıllık yaklaşık 10 milyon TL’lik harcama yapmaktayız.

Sonuç olarak kurum kömür madenciliğinde sahip olduğu yüksek üretim potansiyeli, bu alandaki birikimi ve deneyimiyle öncü ve yol gösterici olarak günümüze kadar çok önemli hizmetler vermiştir. Tespit ettiği vizyon ve stratejilerle bu misyonuna devam etmektedir. İnşallah uzun yıllar da devam edecek.

Kısaca kurumu bu şekilde özetledim. Saygıyla arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Şimdi önerilerin görüşülmesine başlıyoruz.

Ana kuruluş ve müesseselerinin 2011 yılından gündemde kalan bir önerisi, 2015 yılından dört önerisi, 2016 yılından da beş önerisi bulunmaktadır.

Şimdi 2011 yılının gündemde kalan 1 no.lu önerisini okutuyorum, buyurun:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 1:

Fakir ailelere dağıtılmak üzere ilgili Bakanlar Kurulu kararları kapsamında satın alınan kömürlerin, ruhsatı TKİ veya bağlı ortaklık ve iştiraklere ait sahalardan üretilmiş kömür olup olmadığı konusunda menşei araştırması yapılması ve bu sahalardan üretilmeyen, dolayısıyla Kamu İhale Kanununun 3/r istisna maddesi kapsamına girmeyen kömürlerin, uygun ihale usulleriyle ilahe edilerek satın alınması,

BAŞKAN – Buyurun Sayın Genel Müdürlük yanıt için.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Efendim, biz -sunumumda da söyledim- yaklaşık yılda 2 milyon aileye 2 milyon 200 bin ton civarında, bu ailenin durumuna göre, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığından bize gelen listeye göre 750 kiloyla 1.500 ton arasında kömür dağıtıyoruz. Biz bunu 3/r kapsamında kendi ocaklarımızdan, yetmezse iştirakçilerimizden, yetmezse redevansçılarımızdan alarak en ekonomik şekilde vatandaşa ulaştırıyoruz. Ulaştırdığımız kömürlerin dediğim gibi 3/r istisna maddesine göre yüzde 60'ını, 65'ini kurumdan, yüzde 35'ini de iştiraklerden sağlıyoruz. Menşei zaten, bizim veya redevansçılarımızın sahalardan alıyoruz, onun dışında bir sahadan almıyoruz. Dolayısıyla böyle bir menşei, kömürün yerinde tespiti çok şey durmuyor yani biz zaten aldığımız sahaları biliyoruz, farklı bir yerden almıyoruz. Bunu da Komisyonun huzurunda arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde söz almak isteyen üyemiz var mı?

Buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hoş geldiniz.

Öncelikle Komisyon üyelerine, çalışma arkadaşlarımıza, ailelerine 2019 yılının sağlık, mutluluk huzur getirmesini diliyor, ülkemizin de gerçek anlamda kalkınan, barışı, kardeşliği ve demokrasiyi içselleştiren bir ülke olması temennisiyle bu konuda görüşlerimi sunmak istiyorum.

Burada Sayıştayın özellikle üzerinde durduğu nokta kömürün kalitesi, çevre kirliliği ve kentlerin temizliği açısından önem arz ediyor. Bu konuda tabii ki yoksul ailelere dayanışma içerisinde kömür dağıtılmasını desteklediğimi ifade ediyorum ancak TKİ'nin bu konuda görevi üstlenmesinin yani redevansçılardan ve iştirakçilerden sağlanan kömür kalitesinin kentlerde hava kirliliği ölçümüyle ortaya çıkan bir gerçek olduğunu ve kalitesiz kömürün kentlerde kullanıldığına ilişkin verilerin mevcut olması... Bu konuda hassasiyet gösterilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda 2018 yılında kömür tahsisindeki rakamı tam olarak 27 milyon ton civarında diye sunmuşsunuz, bu toplam ama sanıyorum giderek azalan bir kömür dağıtımı var, değil mi?

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Toplam, yaklaşık 2,2 milyon ton.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ben yıllar itibarıyla o kömür dağıtımının da bize, Komisyon üyelerine verilmesini talep ettiğim gibi, en çok hangi beş ilde kömür yardımı yapılıyor, en az hangi beş ilde kömür yardımı yapılıyor, bunun çevre ölçümlerini, siz de TKİ olarak bunların ölçümlerini yaptırıyor musunuz, yaptırmıyor musunuz, o konuda bilgi rica ediyorum. Bu yapılan iller bazında toplam aile sayısı, hangi ilde kaç aileye kömür dağıtılıyor? Doğal gazın olduğu kentlerde, yaygınlaştığı yerlerde bu hadisede azalmanın doğal gaz yardımına yönelik –tabii, bu sizi aşan bir hadisedir ama- geçtiğimiz gün elektrikle ilgili Sayın Cumhurbaşkanının bir açıklaması olmuştu, 150 kilovata kadar elektriğin ücretsiz sağlanabileceği açısından. Bu da olumlu bence çünkü ben çok sayıda, yılbaşında da aynı görevi gördüm, gecekondularda ve kentin kıyı semtlerindeki ailelerle yılbaşını geçirmek için dolaştığımda elektriği kesik, suyu kesik, ısınamayan ailelerle karşılaştım. Bu noktada yanmayan kömürden şikâyetin olduğu noktasında da çok sayıda şikâyetle karşılaşıyorum yani kömür kalitesi açısından.

Bunu bilgilerinize sundum. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim.

Değerli Başkanım, Komisyonun değerli, kurumun kıymetli temsilcileri; ben de sizlere hoş geldiniz diyorum. Bu vesileyle de 2019 yılı çalışmalarımızın devletimize, milletimize hayırlar getirmesini diliyorum. İnşallah hayırlı işlere de vesile oluruz.

Şimdi, benim Sayın Genel Müdüre sorum şu: Kömür dağıtımı yılın bütün ayı içerisinde mi yapılıyor? Mesela biz Samsun'da özellikle haziran ayında böyle sokaklarda bol miktarda kömürler gördük. Dolayısıyla bu kömür açık havada bildiğim kadarıyla bir miktar da değişen hava şartlarından kendi içinde de yanma olabilir. Yani bu dağıtım işini siz bütün yıla mı yayıyorsunuz yoksa belli bir zaman dilimi içerisinde mi yayıyorsunuz? Elinizde böyle bir termin var mı, bunu öğrenmek istiyorum.

İkincisi de: Özellikle bu kalitesiz kömür meselesi hava kirliliği konusunda çok ciddi önem arz ediyor. Yani biz şimdi bir taraftan ücretsiz kömür dağıtırken öbür taraftan da hava kalitesini düşürerek çok ciddi oranda bunlar hastalıklara da sebep oluyor. Bunlara verdiğiniz bedava kömür karşılığında harcadığımız parayla arasında nasıl bir ilişki var?

Bir de bu 1 ton kömürün, özellikle dağıttığımız kömürün kuruma maliyeti ne kadar? Bunu bildirirseniz memnun olurum.

Bu çerçevede bu yardımlar, mesela kömür yerine belki kırsal kesimde kömür dağıtılabılır ama özellikle şehir merkezlerinde ısınma amaçlı bu destekler -kömürün bu maliyeti var- bu maliyet doğal gaz olarak yardımda bulunulursa vatandaşımıza... Yani bunun dağıtılmasına tabii hiçbirimizin karşı olması düşünülemez. Özellikle bugün ülkenin içinde bulunduğu durum itibarıyla buna her zamankinden daha fazla ihtiyaç var ki Sayın Cumhurbaşkanımız elektrikte bunu 150 kilovatsaate kadar yaptı. Bence bu kömür yerine... Çünkü bu kömürde biraz da farklı şeyler de duyuyoruz yani ihtiyacı olmayanlar da alıyor, satıyor. Bunu da orta yerden kaldırmış olur. Özellikle şehir merkezlerinde kömür yardımı yerine doğal gaz yardımı yapılabilir mi? Bu rakamları bize bildirirseniz en azından biz de arasında bir ilişki kurmaya çalışırız. Kaldı ki ha bire kömürü yurt dışından zaten ithal ediyoruz, siz de bunun önüne geçmeye çalışıyorsunuz. Bunun da zaten kalorisi düşük. Bunun tamamını bile enerji sektöründe kullanmanız zaten yeterli değil. Hani bunu dağıtmak yerine enerji sektöründe kullanıp bu finansmanı başka türlü yapabilir miyiz? Belki alanınızın dışında ama en azından 1 ton kömürün maliyetini bilirsek arada bir ilişki kurmaya çalışırız.

İkincisi: Çevresel faktörler açısından yani ne kadar çevre kirliliğine ölçülebilir bir tarafı var mı? Yani diyelim ki 5 bin nüfuslu, 3 bin nüfuslu bir il veya ilçe -daha çok kırsalda dağıtıyorsunuz- hava kirliliğine bunun katkısı ne kadar? Mesela, orada bin ton kömür yakıldığını varsaydığımız zaman bin haneli bir yerde hava kirliliğini ne kadar değiştiriyor? Böyle elinizde bir istatistik var mı, böyle bir çalışmanız var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yaşar.

Buyurun Sayın Yavuzylmaz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli Genel Müdür ve yönetim kurulu üyeleri; Komisyonumuza hoş geldiniz.

Ben yaşadığım bir tecrübeden hareketle bir soru yöneltmek istiyorum. 24 Haziran seçimlerine Zonguldak bölgesinde ben de milletvekili adayı olarak çalışırken o sırada birçok seçmen vatandaşımız benim de yanıma gelerek Çatalağzı bölgesinde bazı demir yolu hattındaki vagonlarda Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ait kömürlerin olduğunu söyledi. Ben de bizzat yerinde, gittim, kendi gözümle de gördüm. Bu zannediyorum fakir ailelere dağıtılmak üzere hazırlanmış olan kömürlerdi ancak bana zamanlaması biraz manidar geldi. Tam genel seçimin hemen öncesinde, o çok yakın bir periyotta olan bir konu olduğu için. Dolayısıyla ben sizin fakir ailelere dağıtılmak üzere hazırladığınız bu yardımları dağıtma, iş, akış sürecini anlatmanızı istiyorum. Türkiye'nin çeşitli bölgelerine nasıl bir zamanlamayla bunu dağıtıyorsunuz? Tabii, bir yandan da bu fakir ailelere kömür dağıtım yardımını bir seçime denk getirmemeniz de pek mümkün değil çünkü ülkede sürekli bir seçim atmosferi var. Böyle sekiz ayda bir, yılda bir kere falan bir seçim yaşıyoruz. Dolayısıyla nasıl bir dağıtım planlamanız var? Şehir bağlamında da, bazında da bunu tablo olarak söylerseniz biz de Komisyon üyeleri olarak bu kömürlerin dağıtıldığı mevsimi veya hangi aylarda oluyor, onu sizden öğrenmiş oluruz; gerek sözlü gerek yazılı yanıtlarsanız...

Vekil arkadaşımız fakir ailelere kömür yardımı noktasında dedi ki: "Yani doğal gaz yardımı yapılırsa bu kömür de enerji sektöründe kullansak." Ama Hükümet pek öyle düşünmüyor ki şu anda da komisyonlarda görüşülmekte olan Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi var. Bunun 3'üncü maddesinde aslında TKİ'yle birlikte bir rekabet noktasında EÜAŞ da sürecin içine resmen dâhil oluyor. Diyor ki madde 3'te: "Maddeyle 3096 sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Dışındaki Kuruluşların Elektrik Üretimi, İletimi, Dağıtım ve Ticaretiyle Görevlendirilmesi Hakkında Kanun kapsamında görevlendirilmiş veya kendisini üretim tesisi işletme hakkı devredilmiş sermaye şirketlerinin sözleşmeleri kapsamında kendilerine tahsis edilen sahadan kamu sermayeli Elektrik Üretim Anonim Şirketinin (EÜAŞ) kömür alımı yapabilmesi amaçlanmaktadır." Dolayısıyla siz şu ana kadar EÜAŞ'a kömür verirken belirli rakamları protokolle belirliyordunuz ama şu anda bütün redevans sahalarından çıkan kömürleri üreten firmalarla da bir rekabet ilişkisine gireceksiniz gibi görünüyor. Yeri gelmişken de bunun da bu kanun teklifine bağlı olarak sizin mutlaka görüşünüz alınmıştır diye düşünüyorum. Bu doğrultuda verdiğiniz görüş nedir ve bunun da TKİ faaliyetlerine, kâr ve zararına nasıl yansıtacağını öngördünüz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yavuzylmaz.

Buyurun Sayın Sümer.

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdür ve çalışma arkadaşlarına da 2019 yılında başarılı çalışmalar dilerim.

Bakanlar Kurulu kararı gereğince 2003 yılından bugüne kadar fakir ailelere kömür yardımları yapılmaktadır. Sosyal yardımlaşma vakıfları aracılığıyla kömürlerin bedellerini gösteren Sayıştay raporuna göre fakirlerle dağıtılan kömürün faturası hazineye çıkarılmaktadır. 2016'da hazine tarafından KİT'lere yapılan 2,5 milyar liralık görev zararı ödemesinin yaklaşık 1,3 milyar lirasını Türkiye Kömür İşletmeleri oluşturuyor. Bugün itibarıyla son durum nedir?

Ayrıca, seçim bölgem Adana'da hava kirliliği nedeniyle akşam saatlerinde adım atmak, soluk almak neredeyse imkânsız hâle geldi. Son üç yılda ülkemizde bugüne kadar kaç farklı aileye kömür yardımı yapıldı? Yıllar itibarıyla iller bazında hangi illere ne kadar miktarda kömür yardımı yapıldı?

Dağıtılan kömürlerin il genelinde kullanılan toplam kömür miktarına oranına ilişkin çalışma var mıdır, var ise nedir?

Dağıtılan kömürler konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığında çevreye etkileri hakkında görüş alınıyor mu, alınıyor ise Adana için bu görüşün içeriği nedir? Alınmıyor ise gerekçesi nedir?

Ayrıca, Adana'nın Tufanbeyli ilçemizdeki termik santralle ilgili bize gelen ciddi şikâyetler var. Özellikle bölge halkının santralde yakılan kömür küllerinin taşınması konusunda başta vatandaşların sağlığı olmak üzere tarım toprakları ve tabiat varlıklarının olumsuz etkilendiği ifade edilmektedir. Bu konuda size ulaşan bir şikâyet var mıdır? Bununla ilgili önlemlerinizi nelerdir?

Bunlarla ilgili bilgi verirseniz...

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sümer.

Evet, öneriyle ilgili söz alan başka da üyemiz yok.

Sayın Genel Müdürüm, değerlendirme ve sorularla ilgili yanıt vermek için sözü size veriyorum, buyurun.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Sayın Başkanım, öncelikle bu hassas konuda sayın vekillerimizin bu önerileri ve soruları için de teşekkür ediyorum.

Ben sayın vekillerimizin -çünkü çoğu numerik değerler olduğu için- sorularının cevaplarını ağırlıklı olarak yazılı olarak kendilerine ulaştıracağım. Sadece birkaç hususu burada sözlü söylemek istiyorum.

2003'ten bugüne kadar bahsettiğim gibi yaklaşık 2,2 milyon ton/yıl. Biz eskiden bu kömürü eylül, ekim, kasım, aralık gibi üç aylık döneme sıkıştırıyorduk ama takdir edersiniz ki ta Van Erciş'e de kömür gönderiyoruz, Tekirdağ Çorlu'ya da gönderiyoruz, Adana Tufanbeyli'ye de. O kadar zor bir lojistik ki. Biz geçen yıl bunu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Hazineyle antant kalarak bir dağıtım, illerin kış sezonuna giriş şekli, tedarikteki rahatlık, gerek kara yolu gerek demir yoluyla nakliyatın hızlı olması amacıyla, biz bunu nisanda başlayıp aralıkta bitirmeyi planladık. Çok şükür 2018 yılında 30 Kasım itibarıyla fakir ailelere kömür yardımı yüzde 100 tamamlanmış durumda. Yani kış döneminde karda ne demir yoluyla nakletmeniz mümkün olabiliyor ne kara yoluyla. Biz bunu nisan ile aralık ayı içerisinde, nisan ile 30 Kasım arası içerisinde tamamlıyoruz.

Kömürün kalitesiyle ilgili... Ben onu kabul etmiyorum. Biz Çevre ve Şehircilik Bakanlığının il ve ilçeler bazındaki kriterlerine göre birinci sınıf, ikinci sınıf il ve ilçelere görev evsafına uygun kömür temin etmekle mükellefiz. Gönderdiğimiz kömürü fona teslim ederiz, çevre il müdürlüğü numunesini alır, analizini yapar, evsafına uygun olmayan kömürü anında değiştiririz. Yaklaşık 2,2 milyon ton kömürün içerisinde yaşadığımız problemde bu 1,5-2'yi bulmaz. Takdir edersiniz ki bu sonuçta bu yer altından çıkıyor, 2,2 milyon ton içerisinde 20 bin ton kadar fire oluyor. Biz bunu anında değiştiriyoruz ama "Bölgenin hava kirliliğini sadece bu fon kömürü sağlıyor." ifadesine katılmam mümkün değil. Değerlerini de, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının sonuçlarını da ben sayın vekillerime ulaştıracağım. En kaliteli birinci sınıf, illerde, ilçelerde 4.600'dür, 4,600'ün altında olmaz, artı/eksi 200 tolerans var, diğeri de 4 bin artı/eksi 200.

Ben hep şunu söylüyorum: Eğer benim kömürüm 2 bin kalori, 2.500 kalorilik kömür tespit edilsin, gelsin, ben onun 5 katı kömürü göndereceğim. Bu konuda çok hassasız.

Diğer konuları da yazılı cevaplayacağız. Sadece 2019 yılı için 830 milyon civarında bir rakam öngörüyoruz bu fon kömürleri için. Bütçeye konacak rakam budur.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederiz.

ORHAN SÜMER (Adana) – Sayın Başkanım, çok kısa bir ilave yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Sümer, çok kısa.

Buyurun.

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdür, kömürün kalitesiyle ilgili olarak “Kabul etmiyorum.” dedi ama bir hafta önce daha ben Adana’da olan bir olayı anlatayım. 2 defa üst üste uçaklar hava kirliliğinden dolayı kalkmadı. Biz yetkilileri aradık, araştırdık, maalesef hava kirliliğinden dolayı ve özellikle de havaalanı etrafındaki –Kemal Bey de o bölgeleri çok iyi bilir- o bölgelerdeki dağıtılan -aynen oradaki yetkililerin söylediği- kömürle ilgili ayrıca Tufanbeyli ilçemizde -işim icabı da o bölgeye çok sık gider gelirim- akşam saatlerinde 1 metrede insanlar birbirini göremez hâle geldi. Bu konuyu bir araştırırsanız, bu konuda söylediklerimin ne kadar doğru olduğunu göreceksiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sümer.

Sayın Genel Müdürüm, sayın vekilimizin Tufanbeyli’yle ilgili bahsettiği konuyla ilgili olarak bizzat bir araştırırsanız seviniriz yani sayın vekilimiz bu konuda hassas, söyledikleriyle ilgili bir ilgili arkadaşlara, bürokratlara talimat verin, yerinde bir inceleme yapsınlar, bir araştırma yapsınlar. Tamam mı?

ORHAN SÜMER (Adana) – Özellikle çiftçilerimizin ciddi sorunları var.

BAŞKAN – Peki, ben bu konuyu burada kapatıyorum. Sayın Genel Müdürüm, burada kapatıyorum.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Kurulla bir şeyi yok bu santralin, yine de ilgileneceğim.

BAŞKAN – Lütfen, yerinde bir inceleme yapalım, araştırma yapalım, sayın vekilimize de bizzat bilgi verelim.

Ben teşekkür ediyorum.

Konuyla ilgili, öneriyle ilgili Sayıştayın görüşünü alalım.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Başkanım, bu önerimiz, 25 Şubat 2011 tarih ve 27857 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı’ndan önce yazıldığından ilgili karardan sonra hükümsüz kalmıştır. Önerinin gündemden çıkarılmasını arz ederim.

BAŞKAN – Yani yerine getirilmiş?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Evet.

BAŞKAN – Peki.

Önerinin gündemden çıkarılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, 2015 yılının ana kuruluşa ait 1 no.lu önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 1:

Maden İşletmelerinde yasal zorunluluk olması nedeniyle ödenmekte olan devlet hakkı payının MİGEM tarafından yapılan yeni hesaplama sonucunda kurumun fiilî satış fiyatlarını aştığı, hesabi ocak başı satış fiyatlarının hâlen uygulanmakta olan fiyatlarla uyumlu olmadığı, özellikle Çan Linyitleri İşletmesinin bu yeni uygulamadan olumsuz etkilenmekle kalmayıp tahsil etmediği bir kaynaktan pay

vermek zorunda bırakıldığı göz önünde bulundurularak yeni oluşturulan fiyatlandırma parametrelerinin hakkaniyet kurallarına uygun bir biçimde belirlenmesi için ilgili Bakanlık nezdinde girişimde bulunulması.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm, buyurun yanıt için.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Şimdi, efendim, MİGEM tarafından devlet hakkına esas kalorifik değerle yani 60 kuruş... Malumunuz biz Çan'da ürettiğimiz kömürü 18 Mart Termik Santrali'ne veriyoruz. Fiyatımız da çok düşük yani devlet santrali, devlet işletiyor falan ama devlet hakkı ödemelerinde kazanmadığımız bir şeyin hakkını vermiş oluyoruz. Burada TKİ... Gerçekten sayın, çok değerli Sayıştay üyelerimizin tespitlerine katılıyorum, bu konu düzeltilirse kurum olarak biz de memnun oluruz yani devlet hakkı veriyorum ama satmadığım bir değerın devlet hakkını veriyoruz. Bu konuyla ilgili bir çalışma da olduğunu biliyorum. Sonuçlanırsa memnun oluruz.

BAŞKAN – Öneri üzerinde söz almak isteyen üyemiz var mı?

Sayın Yavuzyılmaz, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Öneriler kısmında “özellikle Çan Linyitleri İşletmesi” diye belirtmiş. “Özellikle” dediği için, hangi işletmeler Çan Linyitleri İşletmesi dışında bu durumla karşı karşıya kalmış? Bunun da toplam bilançooya etkisi nedir? O doğrultuda bilgi verirseniz...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yavuzyılmaz.

Buyurun Sayın Şatıroğlu.

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, TKİ'nin çok değerli yöneticileri; hepimizi saygıyla selamlıyorum. 2019 yılının hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Bu maddeyle ilgili, ocak başı satış fiyatıyla ilgili yeni Maden Kanunu'nda düzenlemeler getiriyoruz. Yani sadece TKİ madencilik yapmıyor ülkemizde. Birçok diğer materyallerde metal madenlerde özel sektör işletmeleri de vardır ve devlet hakkı bu ocak başı satış fiyatı üzerinden hesaplanarak tahsis edilmektedir. Burada sadece TKİ'nin... Sadece Çanakkale Çan Linyitleri İşletmesi kömürü devlet kuruluşu olan EÜAŞ'a verdiği için dolayı bir iskonto uyguluyor ve devlet hakkından sanırım o iskontoyu alamıyor ve bu nedenle sadece bu işletmeye özel devlet hakkını yine devlete, devletin hazinesine, MİGEM'ine, yeni dönemde MAPEG'e ödemek durumunda kalıyor. Dolayısıyla devletin bir cebinden para başka bir cebine geçmiş oluyor. Bunu açıklamak istemişim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Sayın Vekilim özetledi, sadece biz Çan'da buna maruz kalıyoruz. Yani bu öneri çıkarsa da biz onu artık...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burada “özellikle” diyor, yani özellikle kelimesi hatalı.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Bir tek Çan'da, diğerlerinde yok böyle bir şey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok böyle bir şey, tamam.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Böyle bir şey yok, sadece Çan'da biz buna maruz kalıyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, o zaman, Sayıştay önerisinde “özellikle Çan Linyitleri İşletmesi” demiş, bu durumun başka müesseselerde olup olmadığı noktasında bizi bilgilendirebilir mi?

BAŞKAN – Tamam, görüş esnasında soralım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, şu anda soralım. Üzerindeyiz zaten.

BAŞKAN – Buyurun arkadaşlar.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Efendim, maden hakkı bütün madenler için var. Biz burada sadece Çan Linyitleri İşletmesini örnek olsun diye verdik. Şimdi, her ne kadar alınan paralar devletin bir cebinden bir cebine giriyorsa da MİGEM’in hareket noktası ve hesaplama parametreleri hiçbir bilimsel veri içermiyor, hiçbir bilimsel tabana oturmuyor. Neden? Ben hesaplama yöntemini arz edeyim. Malum, özel sektör de kamu sektörü de ürettiği kömürü ya da metali miktarıyla, kalorisıyla MİGEM’e aylık olarak bildirir. MİGEM de bu üretimler tamamlandıktan ve yıl bittikten sonra maden hakkını hesaplar.

Şimdi, eskiden bu ocak başı satış fiyatı baz alınırken -MİGEM’in tabii ki buna yetkisi var, belirleme yetkisi var fiyatını- MİGEM ampirik bir formülle “0,045 çarpı o yılın kalorisini” deyip hiç kimsenin formülü anlayamadığı ya da bilimsel bir temele oturtmadığı bir hesaplama yöntemiyle kurumları bu parayı ödemeye mecbur kılıyor. Kurumların üzerinde sadece devlet hakkı yok. Pek çok yere madenci para ödemek zorunda kalıyor ama bu son derece... Bu sene de 0,060’la çarpmak suretiyle kurumun yükünü daha da fazlalaştırdılar.

BAŞKAN – Özet olarak...

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Özet olarak Çan Linyitleri İşletmesi üretiminin neredeyse tamamını EÜAŞ’a verdiği için bu konudan en çok olumsuz etkilenen işletmelerimiz arasında, 88 liraya sattığı kömür için bu sene 164,5 lira üzerinden maden hakkı ödemek zorunda. Bunun düzeltilmesi lazım. Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürümüz de bu konuda istekli herhâlde, düzeltilmesi konusunda.

Peki, MİGEM’den yetkili arkadaşlar var mı burada?

Kısaca bu konuda bir değerlendirme yaparsanız, çok kısa, özet hâlinde...

Buyurun, kendinizi de tanıtırın.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MALİ YÜKÜMLÜLÜKLER DAİRESİ
BAŞKAN VEKİLİ MEHMET ALİ ÖZEN – Şimdi, Genel Müdürlüğümüzce bütün madenler için bu 3213 sayılı Maden Kanunu gereği her yıl ocak başı satış fiyatı açıklanma zorunluluğu var. Kanun bize bu yetkiyi veriyor. Şimdi, kurum fiyatları belirlerken bütün madenler için piyasadaki gerçekleşen reel fiyatları, yıl sonu itibarıyla gerçekleşen ağırlıklı reel fiyatları dikkate alarak tüm madenler için bir fiyat açıklıyor. Mevcut kanunda kamu kurum ve kuruluşları için böyle bir istisna söz konusu değil. Sayın Genel Müdürümün söylediği gibi burada sadece Soma’ya özgü bir durum var. Orada, Maden Kanunu’nda aslında bir de devlet haklarına teşvik uygulaması da var ama bu ruhsat sahipleri lehine yapılmış bir uygulama. Şöyle: Soma’da, buradaki, Çanakkale’deki olayda ruhsat sahibi TKİ, termik santral sahibi EÜAŞ. TKİ kömürü EÜAŞ’a satarken bir piyasa fiyatı, bir fatura fiyatı var ama biz fiyatları alırken Türkiye’deki bölge emsalleri kömürün kalorifik değerleri, diğer, nem oranı, işte, kükürt oranı, bütün bu özellikleri dikkate alarak bir fiyat belirliyoruz. Mevcut kanun dâhilinde bunu çözmek zor çünkü sadece Soma’ya özel bir şey bu. Eğer bütün piyasa fiyatları üzerinden bir açıklamaya

gitmek zorunda kalırsa kurum, 8.500-9 bin tane ruhsat var, yani 9 bin tane ayrı fiyat açıklamak zorunda kalacak. Dolayısıyla yıl sonunda ağırlıklı gerçekleşen fiyatlar neyse piyasada biz bunun üzerine bir değerlendirme yapıyoruz.

BAŞKAN – Peki. Teşekkür ediyorum.

Yani anladığım kadarıyla sizin fiyatı biraz daha hakkaniyetli bir şekilde belirlemeniz yönünde bir talep var burada. Yani tamam, farklı yerler için farklı fiyat belirleme yerine zorluk olduğunu söylüyorsunuz ama burada da bu işletme buradan zarar ettiğini ifade ediyor. Tamam, zarar bir başka özel şirketin lehine olan bir zarar değil. Yine kamudan çıkan diğer kamuya giriyor, bir cepten öbür cebe giriyor da burada biraz da hakkaniyet konusunda sizden bir talep var anladığım kadarıyla.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben MİGEM'in yüzde kaç aldığını -yani bu tespit edilen fiyatın üzerinden herhâlde belli bir oran üzerinden bunu alıyor- bunun yüzde kaç olduğunu öğrenmek istiyorum.

İkincisi de her kurumun kendi sorumluluğunu taşıması lazım. Yani biz burada “Burası da devlet, burası da devlet, fark etmez.” dersek o zaman bu KİT'lerin hepsini bir çuvala dolduralım, nasıl olsa hepsi devlet, işin içinden o zaman çıkamayız. Dolayısıyla performansı da ölçemeyiz. Her kurumun burada kendi rakamlarını orta yere koyması lazım. Bağımsız, bizim burada bunu takip etmemiz lazım yani kâr mı ediyor, zarar mı ediyor yoksa muhatabı EÜAŞ, dolayısıyla EÜAŞ'a satıyor, orası da devlet, burası da devlet, ben bunu benimsemiyorum. Dolayısıyla kurum hak ve hukuku için sonuna kadar mücadele edecek ama benim anladığım şu: Ortalamalar 160 liraysa biz 82 liradan veriyorsak bir defa EÜAŞ'a kömürü ucuz satıyorsunuz demektir yani eğer ortalama öyle bir fiyat varsa siz o oranı çekmek yerine fiyatı yükseltebilir misiniz? Yani ben anladığımı ifade etmeye çalışıyorum. Dolayısıyla bunun bağımsız değerlendirilmesinde kurumların kendi başının çaresine bakmasında büyük fayda var. Nasıl burada 1 milyar devlette görev zararı yazıyorsunuz, onu da görev zararı değil de işte, bu fakir fukaraya sattığımız kömüre bir bedel koyuyorsunuz, o bedeli de hanenize nasıl yazıyorsanız orada da onu satarken diğer kurum ve kuruluşlar neyi yapıyorsa sizin de ona tabi olmanız lazım.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yaşar.

Buyurun Sayın Yavuzylmaz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Şimdi, özellikle KİT'lerde görüyoruz ki yeni bir yapılanma sürecinin içindeyiz, dolayısıyla her KİT'in ayrı ayrı kendi kârlılığını sürdürebilmesi gerekiyor. Burada biz sizden önce de yaptığımız toplantıların bir kısmında özelleştirilen veya tasfiye edilen KİT'lerin görüşmelerini de yaptık. Bunun temel dayanağı zaten aslında işlevlerini bir zarara dönüştürmüş olmalarından kaynaklı devletin üzerindeki yükü almaktı. Dolayısıyla bir cepten bir cebe yani devletin bir cebinden diğer cebine giriyor gibi bir anlayış açıkçası hem TKİ'nin hem de o muhatap olan diğer kurumumuzun denetimini de, kontrolünü de zorlaştıracak unsur olur.

Şimdi, TKİ'nin kârlı, zararlılığında zaten bir süreklilik yakalamaya çalışıyoruz, daha doğrusu kâr etmesi açısından ama ciddi bir dengesizlik var. Bunu siz de görüyorsunuz geçtiğimiz yıllara bakınca. 2013 yılında 178 milyon TL kâr, 2014 yılında 8 milyon zarar, 2015 yılında 81 milyon kâr, 2016 yılında 2 milyon kâr, 2017 yılında 172 milyon TL zarar, 2018'de de 200 milyon TL civarında bir kâr beklentisi var. Şimdi, bunun belirli bir dengeye oturtulması gerekli. Aynı zamanda TKİ'nin de devlet kurumları

birbiriyle kıyaslandığında bir rekabete de çok fazla maruz bırakılmaması gerekiyor. Bu doğrultuda sebebin bu sorunun çözümü noktasında ortadan kaldırılması için bir düzenleme yapılması gerekiyor. Yani görmezden gelinmesi değil, biraz önce MİGEM yetkilisi yani gerçeklerini açıkladı ama bu çözülebilir bir şey, düzenleme yapılabilir.

BAŞKAN – Teşekkür edelim mi Sayın Yavuzyılmaz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani bu doğrultuda KİT Komisyonu olarak bir öneri getireceksek Sayın Başkan...

BAŞKAN – Ben getireceğim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, buyurun.

BAŞKAN – Peki teşekkür ediyorum Sayın Yavuzyılmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben teşekkür ediyorum.

Ben iki kurum arasında ortak bir çalışma grubu oluşturulmasını ve devlet hakkının da hakkaniyetle alınması konusunda bir çalışma yapılsın. Bu çalışmada karşılıklı olarak ve şirketimizin de kârlılık ve verimlilik ilkesi içerisinde faaliyetlerini sürdürmesi adına bu konu önemli. Bu çalışma grubu bir çalışsın, bu çalıştığını da ortaya koysun karşılıklı olarak.

Sayıştayın konuyla ilgili görüşünü alalım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, MİGEM’e ödenen devlet hakkı payı 5995 sayılı Maden Kanunu gereğidir. Ancak MİGEM tarafından uygulanan hesaplama yöntemi TKİ’nin mağduriyetine sebep olmaktadır. Ödenmekte olan devlet hakkı payının MİGEM ve TKİ yetkililerinden oluşacak bir komisyon marifetiyle TKİ’nin mağduriyetine sebep olmayacak şekilde hesaplanmasının uygun olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Yani bizim biraz önce söylediğimiz gibi...

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Evet, aynı düşüncedeyiz.

BAŞKAN - ...bir çalışma grubu oluşturulsun, karşılıklı beraber bir konuşsunlar, ortaya ne çıkacaksa ona göre bir yol haritası belirlenir.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Evet. Bu önerimizin izlenmesini Komisyonumuzun taktirlerine arz ediyoruz.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Önerinin izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi Ana kuruluşun 2015 yılına ait genel önerisini okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayıştay raporunun ilgili bölümlerinde yer alan ve rapor ekinde listesi verilen diğer öneri ve tavsiyelerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Öneri ve tavsiyeler yerine getirilecektir efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun 2015 yılına ait diğer öneri ve tavsiyelerinden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı?

Sayın Yavuzılmaz, buyurun.

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) – Ben diğer öneriler için de genel bir...

BAŞKAN – O zaman geneli üzerinde bir değerlendirme yapın.

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) – Yani ilgilendiriyor da topladım. Tamam öyle yapalım, geneli üzerinde yapalım.

BAŞKAN – Evet, geneli üzerinde.

Teşekkür ederim.

Şimdi, Ege Linyit İşletmeleri Müessesesinin 2015 yılına ait genel önerisini okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayıştay raporunun ilgili bölümlerinde yer alan ve rapor ekinde listesi verilen diğer öneri ve tavsiyelerin de yerine getirilmesi.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Öneri ve tavsiyeler yerine getirilecektir.

BAŞKAN - Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, Ege Linyitleri İşletmesi Müessesesinin 2015 yılına ait diğer öneri ve tavsiyelerinden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Şimdi, Garp Linyitleri İşletmesi Müessesesinin 2015 yılına ait genel önerisini okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayıştay raporunun ilgili bölümlerinde yer alan ve rapor ekinde listesi verilen diğer öneri ve tavsiyelerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Genel Müdürem.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Öneri ve tavsiyeler yerine getirilecektir efendim.

BAŞKAN – Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, Garp Linyitleri İşletmesi Müessesesinin 2015 yılına ait diğer öneri ve tavsiyelerinden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

2015 yılına ait önerilerin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi, 2016 yılına ait önerilerin görüşmelerine başlıyoruz.

Ana kuruluşun 2016 yılına ait 1 no.lu önerisini okutuyorum

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 1:

Santral kurma amaçlı olarak üçüncü şahıslara kiralanan sahalardan;

Şırnak İl Özel İdaresine kiralanana (İşletme ruhsatı) İR: 2505, Bursa (Keles ve Davutlar) bölgesindeki İR: 2403-2405 ve Tunçbilek bölgesindeki İR: 4364 ile Tufanbeyli'deki İR: 4169 ve Iğın ilçesi sınırları içerisindeki İR: 727 ruhsat no.lu sahalarda elektrik santrali kurulmasına yönelik çalışmaların aksadığı tespit edildiğinden öncelikle ilgili yüklenicilerin uyarılması, akabinde sözleşme hükümlerinin uygulanması.

BAŞKAN – Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Efendim, Şırnak 2505 santral yapma sözleşmesi iptal edilmiştir, o cevaplarımızda da aynen yazıyor. Ben Sayıştayın denetiminde tespit edilen hususları, konuşmamda da kurumla ilgili verdiğimiz bilgide de söylemişim. Tunçbilek, Bursa (Keles), Adana ve Bingöl (Karlıova) sözleşmeleri devam ediyor. Bu santrallerin de en kısa sürede yapılması için gerekli çalışmalara devam edilecek. Şu anda sözleşme süreleri devam ediyor, teknik çalışmalar devam ediyor, sözleşmelere de riayet ediliyor, olmazsa başka bir formülle tekrar ihale edeceğiz. Bu konuda da kurum olarak hassas olduğumuzu da huzurlarınızda belirtmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde söz almak isteyen üyemiz var mı? Yok.

Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünüzü alalım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, enerji santralleri kurma amaçlı olarak üçüncü şahıslara tahsis edilen kömür sahalarının 5 adet termik santral kurma amaçlı linyit sahası 1'i hariç 4 sahada herhangi bir faaliyet görülmediğinden sözleşme hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Önerinin izlenmesini Komisyonumuzun takdirlerine arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önerinin izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi ana kuruluşun 2016 yılına ait genel önerisini okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayıştay raporunun ilgili bölümlerinde yer alan ve rapor ekinde listesi verilen diğer öneri ve tavsiyelerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Öneri ve tavsiyeler yerine getirilecektir.

BAŞKAN – Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun 2016 yılına ait diğer öneri ve tavsiyelerinden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Şimdi Ege Linyitleri İşletmesi Müessesesinin 2016 yılına genel önerisini okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayıştay raporunun ilgili bölümlerinde yer alan ve rapor ekinde listesi verilen diğer öneri ve tavsiyelerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Öneri ve tavsiyeler yerine getirilecektir.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, Ege Linyitleri İşletmesi Müessesesinin 2016 yılına ait diğer öneri ve tavsiyelerinden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Şimdi Garp Linyitleri İşletmesi Müessesesinin 2016 yılına ait 1 no.lu önerisini okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 1:

1.200 kcal/kg mertebesinde kaloriye sahip olan bu şıamlı malzemenin zenginleştirilerek ekonomiye kazandırılması olanaklarının araştırılması,

Kömür zenginleştirme işleminin TKİ'nin kendi imkânlarıyla (aracısız) yapılıp yapılamayacağını etüt edilmesi,

Firmalarca işletilen panolardan elde edilecek kömürlerin zenginleştirme işlemi de kapsayacak şekilde ihale edilerek muvazaa oluşumun ortadan kaldırılması hususunun değerlendirilmesi,

Mevcut durumda lavvarlara beslenen kömür kalitesinin iyileştirilmesi ve özellikle Tunçbilek lavvarında 2016 yılı itibarıyla yüzde 30 mertebesine kadar düşmüş olan kurtarma randımanlarının yükseltilmesi hususlarının titizlikle takip edilmesi.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm, buyurun yanıt için.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Sayın Başkanım, bu uzun cevabı okutsam saygısızlık olmaz değil mi?

BAŞKAN – Estağfurullah... Çok uzunsa onu özet hâlinde siz de söyleyebilirsiniz Sayın Genel Müdürüm.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Efendim, bizim Tunçbilek'te yaklaşık otuz yıldır belki daha fazla lavvarlarımız çalışıyor, o zaman daha ilkel lavvarlar. Bu lavvarlar çalışması esnasında kaçan kömürler veya suyla toz hâlinde kaçan kömürler belirli bir zaman sonra çökeliyor, orada kalorifik değeri 1.500, 2.000, 2.500'lere kadar çıkan havuzlarda çökelmiş şıamlar var. Biz bu şıamların Soma'da çok güzel uygulamasını yaptık, yaz aylarında bunları sereriz, kuruturuz ve santrale satarız. Tunçbilek'te de 4 no.lu şlam havuzumuzda bunu deneyeceğiz, santralle görüşmelerimiz tamam, kabul etti santral.

Diğer atıf olarak mütalaa ettiğimiz tüm şlam kömürlerini de değerlendirmek için bir teknik çalışma yaptık, ihale aşamasına geldik hatta bu şıamlı malzemenin termik santral kurmayı düşünen bir firma da var. Biz emin olunuz orada bırakın kömürün tonu değil, 1 kilosunu da zayi etmeyeceğiz. Şıamlı malzeme dediğimiz ince taneli kömürleri de ekonomiye kazandıracamız. Lavvarlarda yapmış olduğumuz teknolojik ilavelerle şu anda hiç şlam havuzuna toz kömür atmıyoruz, sistemin kendi içerisinde kazanıyoruz ama otuz yıldır, kırk yıldır bekleyen kömürleri de değerlendireceğiz.

BAŞKAN – Sayın Genel Müdürüm bunun parasal değeri ne kadar? Yani bunu hızlı bir şekilde ekonomiye kazandırmak adına ne gerekiyorsa yapalım.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Anlaşıldı efendim. Sadece 1 milyon 310 bin ton ince ebatlı kömürü şlam havuzuna atmadan 110 milyon kazanç elde ettik, lavvarlarımız bu şekilde çalışıyor ama eskilerini de değerlendireceğiz.

BAŞKAN – Evet, o eskileri bir an önce ekonomiye kazandıralım, paranın da bir maliyeti var.

Teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde söz almak isteyen üyemiz var mı? Yok.

Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünü alalım.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım Garp Linyitleri İşletmesinin atık barajlarında biriken yaklaşık olarak 20 milyon civarındaki düşük kalorili kömürün değerlendirilerek ekonomiye kazandırılması gerekmektedir. Bu amaçla gerekli planlamanın bir an evvel yapılması önem arz etmekte olup 3 adet atık barajına ilaveten yapılan 4’üncü barajın da yakın zamanda dolacağından bu konuyla ilgili olarak gerekli planlamaların zaman geçirilmeden yapılması önem arz etmektedir. Önerimizin izlenmesini Komisyonumuzun takdirlerine arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Tabii, yeni bir havuz daha, o da ayrı bir maliyet.

Önerinin izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi Garp Linyitleri İşletmesi Müessesesinin 2016 yılına ait genel önerisini okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayıştay raporunun ilgili bölümlerinde yer alan ve rapor ekinde listesi verilen diğer öneri ve tavsiyelerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Öneri ve tavsiyeler yerine getirilecektir.

BAŞKAN – Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, Garp Linyitleri İşletmesi Müessesesinin 2016 yılına ait diğer öneri ve tavsiyelerinden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Önerilerin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Geneli üzerinde görüşmelere geçiyoruz.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın, yazılı cevap verilmesi gereken konuların cevaplarının Komisyon tutanaklarının TBMM “web” sayfasında yayınlanmasından itibaren on beş gün içinde Komisyon Başkanlığına iletilebileceğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Sayın Genel Müdürüm, sayın üyelerimizce sorulan sorulardan yazılı olarak cevap verilmesini gerektiren konularla ilgili olarak cevaplarınızı tutanakların Türkiye Büyük Millet Meclisinin web sayfasında yayınlanmasından itibaren on beş gün içerisinde bütün üyelerimize Komisyon Başkanlığımız aracılığıyla iletebilirsiniz.

II.-KONU(Devam)

A)GÖRÜŞMELER(Devam)

1.- Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü ile müesseselerinin 2015 ve 2016 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri(Devam)

BAŞKAN – Şimdi geneli üzerinde söz almak isteyen üyelerimize söz vereceğim.

Buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Uzunca bir süredir KİT Komisyonunda görev görüyoruz ve bu 2015 ve 2016'nın toplantılarının son noktasından bir önceki toplantı. Bu toplantıda bir gerçek daha ortaya çıktı ki TKİ'nin MİGEM nedeniyle zarar etmeye yönelik bir çalışma karşısında çaresizliğini gördük.

Bunu da Sayın Başkan şu yöntemle çözmek önerisinde bulundu. Aslında ona da teşekkür etmek lazım. MİGEM'le TKİ yan yana gelip hiçbir kurumun, hiçbir KİT'in hiçbir KİT'e hakkının geçmeyeceği noktada bir ortak uzlaşısı bulunması temennimizdir çünkü burada, KİT Komisyonunda emek veren arkadaşlarımız var. Hepsi aylardır burada toplantılarda kamu iktisadi teşebbüslerinin daha iyi yönetilmesi, kâr eden kuruluşlar hâline gelmesi ya da kâr amaçlı olmasa da düzgün yönetilmesi açısından görüşlerini ve önerilerini söylüyorlar.

Yalnız ben, Sayın Başkana, Sayın Mustafa Savaş'a da önermiştim. Bir kafa karışıklığının giderilmesi lazım. Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunda görev gören AK PARTİ'li arkadaşlarımızın bu KİT'lerin ne kadar güzel yönetildiğini ve ne kadar Türkiye ekonomisine katkı koyduğunu, ülkenin geleceği noktasında çok önemli kuruluşlar olduğunu, kayıtlara geçecek şekilde teşekkür ederek genel müdürlere buradan süreç içerisinde uğurladık. Yalnız bütçe görüşmeleri sırasında Trabzon Milletvekili Salih Cora çıktı, kürsüden aynen şu cümleleri söyledi: "KİT'ler, kamu iktisadi teşebbüslerinin hukuki manada iflas etme imkânları bulunmamaktadır." Bu da çok ciddi bir rahatlık oluşturmaktadır ve devlete sırtını dayayan bu kuruluşlar ciddi manada kamuya büyük bir külfet oluşturmaktadır. Fiyat ve kalite bakımından piyasanın taleplerine duyarsız kalmaktadır. Bu vesileyle verimliliği artırma, kaliteyi iyileştirme, maliyeti ve fiyatı düşürme gibi kaygıları hiçbir zaman olmamaktadır. Ayrıca bildiğiniz gibi kamu sektörlerindeki ortalama verimlilik çoğu zaman özel sektöre nazaran daha düşük olduğu hepimizin malumdur çünkü bu kuruluşlar yapısı gereği kâr amacı gütmemekte; teknolojiyi takip etmemekte, rasyonel bir istihdam politikası ve yatırım politikası uygulamamaktadır. Bu açıklar da kâh desteklerle kâh borçlanmalarla beraber giderilmektedir. Bu durum da hazine ve bütçe üzerinde ciddi bir yük oluşturmaktadır. Ekonomiye ve mali yapımıza büyük oranda tahribat vermektedir, tahribatlara neden olmaktadır. Biz diyoruz ki devlet artık tüccarlık yapmasın, sevk etsin, idare etsin, koordine etsin, istikamet belirlesin, devlet doğrudan ekonomik faaliyetler üzerinden elini çeksın, özel sektöre bunları devretsin ve asli görevleri olan adalet, güvenlik gibi alanlara yönelsin. Bu, devleti hantal bir yapıdan kurtarır, daha dinamik bir devlet görüntüsü oluşturur. Bu, ekonomimiz açısından da rasyonel durumdur." Sonra şöyle bitirdi cümlesini, dedi ki: "Hükümetimiz döneminde gerçekleştirilen ve sözleşmeye bağlanan özelleştirme uygulamalarının toplamı şu an itibarıyla 62 milyar doların üstünde çıkmış olup yüzde 88'i hükümetlerimiz döneminde elde edilmiştir." Bu sırada da AK PARTİ sıralarından alkışlar gelmiştir.

Bu konuşma, bütçe konuşması sevgili arkadaşlarım. Daha sonra Mustafa Savaş kürsüye geldi, bankacılıkla ilgili bir görüş belirtti. Kendisi bankacılık sektörüyle ilgili bir konuşma yaptı ve bu konuşmada da işte ekonomik programdan, Yeni Ekonomik Programın açıklanmasından falan söz etti ama sanıyorum Salih Cora'nın konuşmasını dinlemedi Sayın Savaş. Dinleseydi, gerçekten KİT Komisyonu Başkanı olarak ona söyleyeceği birkaç cümle olurdu. Şimdi iki tane bakış açısı var. AKP'nin görüşüne göre ya KİT'ler devletin sırtında, ekonominin sırtında yük ya da çok güzel yönetilen ve yönetilirse de başarıya ulaşan devlet kuruluşları. Bu noktada tabii ki bu çelişkiyi burada sunmak istedim. Ya Salih Cora'nın uyarılması lazım ya KİT Komisyonunun bu teşekkür eden arkadaşların bu teşekkürlerini bir daha gözden geçirip bir daha değerlendirmesi lazım.

Şimdi geliyorum TKİ'ye.

BAŞKAN – Benim konuşmam nasıldı?

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sizin konuşmanız gayet iyi ama...

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum, sağ olun.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bu konuya cevap vermeyen bir konuşma olduğu için de ben doğrusu çok üzüldüm çünkü kendi komisyonunuzu savunamaz noktada oldunuz.

BAŞKAN – Yok, yok.

Buyurun.

ATİLA SERTEL (İzmir) – En azından arkadaşlarınızı, teşekkür kısmında Antalya Milletvekilimiz Kemal Bey’in bu konudaki duyarlılığını bildiğim için söylüyorum. Devamı vardır.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Cevabım hazır.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Arkadaşlar, ya KİT’lerin başındaki arkadaşlara moral vermek için buradan teşekkür ediyorlar ya bütçe konuşmalarında KİT’lerin devletin sırtında artık yük olduğunu ve bunlardan kurtulması gerektiği noktasında görüşler sunuyorlar. Biz tabii ki KİT’lerin yanındayız. Yani biz kamu iktisadi teşebbüslerinin doğru yönetilmesinden, hakkaniyet temelinde yönetilmesinden ve sonuçta bu ülkeye katkı sağlayan her kuruluşun yaşamasından ve yaşatılmasından yanayız çünkü özelleştirmeler sonucunda bu ülkenin başına gelen felaketlerin ne olduğunu daha ileride, çok daha iyi bizden sonraki nesiller anladı ve anlayacaktır.

Şimdi geliyorum TKİ’ye. Bundan beş yıl önce büyük bir kaza meydana geldi, yani büyük bir facia meydana geldi. Kaza mı diyeyim, facia mı diyeyim, tedbirsizlik mi diyeyim, ne diyeyim, yani bilemiyorum ama 301 yurttaşımız vefat etti Soma’da. Soma Kömür İşletmeleri Anonim Şirketi Yönetim Kurulu Başkanı Can Gürkan’ın da bulunduğu 5 sanık on beş yıldan yirmi iki yıl altı aya kadar, 9 tutuksuz sanık da altı yıldan on yıla kadar hapis cezalarına çarptırıldı, şirketin patronu Alp Gürkan da 37 sanıkla beraber beraat etti.

Şimdi, ben, işletici firmayla ilgili bu durumda özetle bunu söyledikten sonra bu kazadan dolayı kurum aleyhine açılan tazminat davaları ne oldu, onu öğrenmek isterim. Firma aleyhine açılan tazminat davaları ne oldu, onu öğrenmek isterim. Bu kurum aleyhine açılan davaların kaç sonuçlandı, kaç devam ediyor? Bu davalardan dolayı kurumun ödediği veya ödeyeceği tazminat miktarı nedir? Yani sizi ne kadar bağlıyor? Bu kurum aleyhine açılan diğer davaların sonuçları nedir? Bu davalardan dolayı ödenmiş veya ödenme durumunda olan tazminat tutarı nedir? Kurum tarafından yüklenici firmalar aleyhine açılan davalarda son durum nedir? Varsa bu davalardan kazanılan tazminat miktarı nedir? Yani sizin kurumsal olarak bunu değerlendirmenizi rica ediyorum.

Ayrıca tabii bu faciaların olmaması için sizin aldığınız önlemleri ve denetlemeleri özelleştirilmiş çalışma yerlerinde bu tip kazaların olmasının önüne geçecek çalışmalarla ilgili de sizden bilgi rica ediyorum çünkü tedbiri elden bırakırsak, kazanın geleceği en önemli sektörlerin başında da maden faciaları geliyor ki bu Türkiye’de değişik bölgelerde de ne yazık ki istemesek de devam ediyor.

2016 yılının Sayıştay raporunun 26, 27, 28’inci sayfalarında “Kurumun hizmetlerinin aksatılmadan sürdürülmesi için müesseseler ve işletmeler müdürlüğünde ortaya çıkan eleman açığı, birtakım hizmetlerin ihale yoluyla veya doğrudan işçilik hizmeti satın alınması yoluyla karşılanmaktadır.” diyor Sayıştay. Bu nedenle kurum aleyhine çok sayıda dava açıldığı ve yüklü miktarlarda tazminatlar ödendiği ifade ediliyor. Ülkemizde milyonlarca işsiz varken Sayıştay’ın bu konudaki uyarıları da size açıkken kuruma işçi alınmamasının sebebi nedir? Müteahhit firmaların işçileri asıl işveren sıfatıyla kurum işçisi olarak görülüyor ve bu nedenle de büyük bir mali külfetin altına girmiş olunuyor. Amaç müteahhitler aracılığıyla yani para kazandırmak gibi bir amaçsa bu doğru değil. Bunca yıllık kurum

neden kendi işçileriyle, kendi ekipmanlarıyla çalışma yürütmek yerine müteahhitlere iş yaptırıp müteahhitler aracılığıyla işçi çalıştırıp bu yolu seçiyor ve bu davalara neden muhatap olarak kalıyor. Kurumda taşeron olarak çalışan işçi var mı, yok mu? Varsa kaç kişi, onu da öğrenmek istiyorum.

Konuşmamın başlangıcında fakir ailelere dağıtılan 500 kilogramlık kömürden söz etmiştik. Orada birkaç soruyu da genişleterek sorup sözlerimi tamamlamak istiyorum aslında. Dağıtımın başladığı tarihten itibaren kömür dağıtımının kuruma yıllık toplam maliyetinin de ben açıklanmasını rica ediyorum. Dağıtımın başladığı tarihten itibaren günümüze kadar kömür dağıtımı nedeniyle kurumun hazineden olan alacağının toplam tutarı nedir? Sizin mutlaka hazineden para alacağınız var. Bu alacakların tahsilini nasıl sağlıyorsunuz? Türkiye Taşkömürü Kurumunun Türkiye Kömür İşletmelerine bağlanacağına dair iddialar gündeme geldi gazetelerde bir süre önce. Bu iddialar doğru mu, böyle bir çalışma yürütülüyor mu? Onu da öğrenmek istiyorum. Son sorum: Son iki yılda ihale yoluyla veya başka bir yöntemle ruhsat devri yapılan maden ocağı var mı, varsa bunlar hangi maden ocakları, ne kadar bedelle kaç yılığına, hangi firmalara devredilmiştir?

Ben başarılar diliyorum. Önemli bir enerji açığını kapatan kamu iktisadi teşebbüsü olarak daha başarılı olmanızın temennisiyle size 2019'da da başarılar diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Buyurun Sayın Peköz.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Sayın Başkan, ben sorularımı hazırlamıştım ama rahatsızlık yaşıyorum şu anda.

BAŞKAN – Öyle mi, geçmiş olsun.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Teşekkür ederim.

Dosya hâlinde bırakıp çıkmak istiyorum.

BAŞKAN – Yapacağımız bir şey var mı? Buraya çağırılım isterseniz.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Yok, acilen bir kontrole gitmem gerekiyor. Onun için dosya hâlinde vereceğim. Yazılı talep ettim.

BAŞKAN – Peki, geçmiş olsun. Siz gitmeyin isterseniz, doktor çağırılım.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Sağ olun.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Başkanım.

Yani ben de şimdi Peköz'ün durumunu görünce bir şey söylemeyeyim. Peköz'ün durumu netleşsin en azından. Ben de bir soru sormayayım, en azından arkadaşımızın böyle bir durumu var.

BAŞKAN – Ama o doktora gidiyor Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Neyse, o zaman şöyle diyelim: Özellikle TKİ'ye karşı açılan davalar var, bu işçi ölümleriyle ilgili, özel sektörden veya diğer şeylerden. Bunların son durumu nedir? Kurumu böyle yükümlülük altına sokan sonuçlanmış davalar var mı, varsa ne kadar?

İkincisi, özellikle bu iş güvenliği açısından dünya standartlarına baktığımız zaman Türkiye maalesef buralarda iyi bir yerlerde değil, özellikle kömür işletmeciliği açısından. Ölüm oyları dünya standartlarında nedir, Türkiye'de nedir, bununla ilgili bir iyileşme var mı?

Üçüncüsü, bu olaylardan sonra alınmış tedbirler var mı? Yani iş güvenliği açısından veya diğer faktörler açısından bu olayların akabinde neler yapıldı? Özellikle özel sektörün işlettiği maden ocaklarında da ciddi iş kazalarıyla yani neredeyse ayda bir, iki ayda bir ha bire bunu duyuyoruz, işitiyoruz. Bundan da hakikaten çok ciddi rahatsızlık duyuyoruz. Artık Türkiye’de bu işlerin minimum seviyede olması lazım. Türkiye’nin kömür üretiminde dünyadaki yeri malum. Buna rağmen ölüm olaylarında geriye doğru bir azalma yok.

Yine bunun paralelinde özellikle bu özelleştirme, biz tabii bu yenilenebilir enerji kaynakları konusunda ben şahsen çok hassasım. Bunların Türkiye’de üretilmesi lazım. Yani biz enerjiyi çok ciddi para ödüyoruz, kömür de bu enerji kaynaklarımızdan biri. Kesinlikle bundan enerji üretimi konusunda destekliyoruz, programı da destekliyoruz, Hükûmeti de destekliyoruz. Çünkü ürettiğimiz oranda bizim ithalatımız da azalacak ama bununla beraber üretmek derken çevresel faktörler de önemli yani bir şeyi üreteceğiz derken daha gün olmuyor ki bir çevresel aktivite görmeyelim. Yani bu çevresel faktörler dikkate alınıyor mu? Mesela özellikle Eskişehir bölgesi, burada mesela şu an programda da var, burada yansıyan rakamlarda da var yani böyle verimi yüksek olan yerlerden, mümkün olduğunca yerleşimin yoğun olduğu bölgelerden taşıma yöntemiyle biraz daha bu santraller uzaklaştırılmaz mı çevresel faktörler açısından?

İkincisi, aslında bu kömürün, bu termik santrallerinden çıkan özel bir maddesi de var, kimisi mineral katkı diyor, kimi uçucu kül diyor. Bu özellikle beton sektöründe çok ciddi bir malzeme. Çimentonun betonda kullanım oranını da ciddi oranda azaltıyor. Yani mühendis olarak da geçmişte bu işe biraz kafa da yordum ben. Yani şöyle söyleyeyim: 40 kilogram uçucu kül kullandığınızda çimentoyu bir miktar daha geri çekebiliyorsunuz, 10-15 kilogram. Tabii, çimentonun maliyeti çok yüksek, bu da sizin için bir atık malzeme. Bununla ilgili değerlendirmeler yapılıyor mu, yani rakamlarda ben öyle bir şey görmedim, yani termik santrallerin bacasından çıkan bu uçucu küle ilgili bir değerlendirme var mı, bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yine, özellikle, tabii, Salih Bey’in değerlendirmelerine katılmamız mümkün değil ama biz KİT’lerin Hükûmetin talimatıyla, görev zararlarıyla, verilen görevlerle böyle geriye doğru götürülmesini de çok fazla kabullenmek mümkün değil çünkü bunu, aynı şeyi çayda da gördük. Çayın fiyatlarını, enflasyonu bir miktar geri çekelim, bir kampanya düzenleyip fiyatı yüzde 10 geri çektiğimizde ÇAYKUR’a bunun maliyetinin 300 milyon lira olduğunu gördük. İşte, o gün burada da, KİT Komisyonunda, denetiminde “Bu zammı yapamadık, zammı geri aldığımız için böyle bir zarar doğdu.” gibi beyanda bulunmuştu. E, şimdi burada da ha bire... Devletin size verdiği görevler var, burada kömürü verirken -yani bu görevi size verebilir, bedelini de zaten ödüyor- bunun bedeli ne kadar, yani bunun üzerine bir kâr ilave ediyor musunuz yoksa dağıttığınız kömürü tümüyle elde ettiğiniz maliyetler üzerinden mi görev zararı olarak... Veyahut da görev zararı demeyelim ama siz devlete satıyorsunuz netice itibarıyla, bu bir zarar değil, neticede sizin bir muhatabınız var, burada devlete satıyorsunuz. Bu satılan rakam ne kadar, yani Hükûmete fatura ettiğiniz bedel ne kadar, bu maliyet üzerinden mi gidiyor yoksa burada da bir eksi var mı?

Bir ikincisi, lojmanlarla ilgili... İşte, bir miktarı boş, bir miktarında tamiratlar devam ediyor. Bunlarla ilgili, raporlara yansıdığı için söylüyorum, son durum nedir?

Ama şahsen benim beklediğim, KİT komisyonları olmalı, devlet sanayinin bir tarafında muhakkak olmalı, yol gösterici olmalı, düzenleyici olmalı ki kömür de bunlardan bir tanesi. Bugün bizim yer altı kaynaklarımız açısından baktığımız zaman çok zengin görünmesek bile neticede bunların işletilmesi lazım, enerji sektörü açısından kalorisi düşük bile olsa bunlara çok ciddi ihtiyacımız var.

Bir de bu sahalar özelleştirilirken, işte, özelleştirme ihaleleri var, Türkiye’de ne hikmetse sayısı 5-6’yı geçmeyen gruplar... Yani ne bileyim, termik santrallerin özelleştirilmesinde aynı gruplar, güneş enerjisiyle ilgili özelleştirmede aynı gruplar, yolların özelleştirilmesi aynı gruplar, şeker fabrikalarının özelleştirilmesi aynı gruplar yani bunun biraz dışına çıktığımız zaman, en azından rekabet açısından da daha iyi olacağını düşünüyorum. Cumhurbaşkanımız diyor ki: “Dünya 5’ten büyük mü? Dünya 5’ten büyük.” Biz de diyoruz: Bakın, Türkiye’nin ekonomisini yönlendiren her alanda firma sayısı bir elin parmaklarını geçmiyor. Bunu işte termik santrallerde de görüyoruz, diğerlerinde de görüyoruz. Bunun daha çok tabana yayılması açısından, rekabetin oluşması açısından daha faydalı olacağını düşünüyorum. Biz de diyoruz ki: Türkiye 10’dan büyük olsun, 10 tane firmadan büyük olsun. Türkiye her sektörde hakikaten ciddi atılımlar içinde olan bir ülke. Öbür türlü, onun etrafından dolaşır dururuz. Kömürde de, maalesef özelleştirilen ihalelerde de durum bu.

Ben inanıyorum ki bu gayretinizle, çalışmanızla... Ben öncelikle teşekkür ediyorum, yani netice itibarıyla hep eleştirilerimizi söyledik ama kâr eden bir müesseseyi de görmek... 200 milyon dolar...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – TL...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – 200 milyon TL diyelim. Ağzımız alışsın, belki önümüzdeki yıl dolar yapar bunu.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – İnşallah önümüzdeki yıl olacak.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Değil mi? Yani, öyle olur.

Kâr eden bir müessese, dolayısıyla arkadaşlarımıza ben teşekkür ediyorum. Bundan sonraki çalışmalarında da başarılılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yaşar.

Buyurun Sayın Türkmen.

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – Değerli Başkanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım; ben de 2019 yılının sizlere sağlık, sıhhat getirmesini diliyorum.

Önce, TKİ Genel Müdürlüğüne ve onun çalışma arkadaşlarına hoş geldiniz diyorum, onlara da sağlıklı, sıhhatli çalışmalar diliyorum. Allah kazasız, belasız çalışmalar versin.

İşletmeler, genellikle de -yer altı, yer üstü olsun- maden işletmeleri zor işletmelerdir, o mesleğin içerisinde olan bir arkadaşımız olarak bunu bilirim, yıllarca da KİT Komisyonunda buldum, onları denetledik, onlarla beraber olduk; zorlukları muhakkak vardır. Burada görülen, kâğıt üzerinde olduğu gibi, işletmeler böyle değildir. Bunu oraya gittiğiniz zaman göreceksiniz. Evet, eksik gibi görünen şeyler bazen, nasıl izah etmek lazım, eksik değildir aslında uygulamada. Onun için burada hata, noksan gördüğümüz şeyleri muhakkak izleyeceğiz, göreceğiz, denetleyeceğiz; bu doğaldır. O yüzden de ben arkadaşlarımı hem kömür işletmelerindeki çalışmalarından, lavvarlar üzerinde olsun, şamların değerlendirmesi üzerinde olsun, diğer konulardaki günün teknolojisine uygun çalışmalarından ve AR-GE çalışmalarından dolayı tebrik ediyorum, ben çoğunu izledim gördüm.

Bazen şu yıl, bu yıl diye zararlar söyleniyor arkadaşlarımız tarafından, haklı olarak söyleniyor bunlar, bir yıl şu kadar kâr etti, öteki yıl niye zarar etti diye. Onlar günlük şartlardır. Bazen bakıyorsunuz, Allah vermesin Soma’daki bir kaza, örnek veriyorum, oradaki kömür işletmelerinin bir anda üretimini durduruyor, dolayısıyla orada TKİ’nin yapacak olduğu kârı o sene yok ediyor. Ötekine bakıyorsun, TTK’da oluyor, işte ocaklardaki herhangi bir yangın veya bir kaza nedeniyle oradaki üretim duruyor, orada o senenin zararı fazla oluyor. Yani bunlar günün, o şartların, işletmenin durumuna göre değişiyor. Normal bir fabrika gibi veya bir işletme gibi kabul etmeyin bunları yani bellidir standartlarda, şu kadar

olur, bu kadar olur, şuna satarsın, buna edersin gibi bir algı içerisinde bulunursak -bu işletmeler için söylüyorum genellikle kömür ve maden işletmeleri için- bunlar çok doğru tespitler olmaz, bizi de yanıltır diye söylüyorum.

Ben tekrar tekrar değerli müdürüme, onun çalışma arkadaşlarına kazasız, belasız yıllar ve hayırlı üretimler diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Türkmen.

Buyurun Sayın Çelik.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Genel Müdürüm hepiniz hoş geldiniz. Kusura bakmayın başka bir toplantı nedeniyle geç katıldım ama ben gelmeyince pek hareketlenmemiş herhâlde burası.

Atıla Bey Salih Bey'in konuşmasından bahsetti, KİT'lerden bahsetti. Şimdi, biz burada KİT'lerin 2015 ve 2016 hesaplarını ve çalışmalarını izledik. Orada benim izlediğim kadarıyla 2015 ve 2016'da KİT'lerimiz yüzde 90 itibarıyla kâr etmişler ve başarılılar. Bugün Kömür İşletmelerini dinleyemedim, o konuda bir görüş belirtmeyeceğim ama arkadaşımızı, yönetim kurulundaki arkadaşlarımızı da tanıyorum, başarılı olduklarını da düşünüyorum.

Öbür konuya gelirse, bir kere yani şunu görüyorum, daha önce de bahsettim, şu dönemde özelleştirme karşıtı olmayı son derece geleceği olmayan bir fikir olarak düşünüyorum. Türkiye özellikle rahmetli Özal'dan sonra özelleştirmelere ağırlık vermiş ve Türkiye kendi teknolojisini üretir hâle gelmiş bugün ama o dönemlerde özellikle KİT'ler sadece istihdam kapısıydı, ekonomiye yükü. Sayın Salih Cora'nın KİT'lerle ilgili eleştirilerine de bu arada katılıyorum, doğrudur ama 2015 ve 2016'da bizim izlediğimiz KİT'ler kâr etmiştir, bu da bir gerçektir. İyi gidiyor ama bu demek değildir ki bu KİT'ler de ileride özelleştirilmeyecek. Zaten 2003 yılından bu yana benim bildiğim kadarıyla 41 tane KİT özelleştirilmiştir. Ayrıca şunu da hatırlatmak isterim, Almanya Doğu Almanya'yla birleştiği zaman Doğu Almanya'nın 4.337 işletmesini -o zamanki Batı Almanya sonra Almanya oldu- özelleştirmiştir. Özelleştirerek ekonomik entegrasyonu öyle sağlamıştır. Yani bugünkü Almanya o günkü Doğu Almanya'nın KİT'lerini yutmuş, bitirmiş, kendi sistemine adapte ederek bugünkü güçlü Almanya konumunu sürdürmüştür, bir kere bunu kabul edelim. Yani burada, evet, KİT'lerimiz kâr ediyor, çok iyidir ama bunlar özelleştirilmeyecek anlamında değildir. Örneğin Soma'daki hepimizi üzen maden faciası, özel sektörün bu alana girmesinde de tereddütlü yaklaşmasına neden olmuştur. Oysa bizim ne yapmamız lazım? Bizim kömürden daha çok enerji üreten bir ülke hâline gelmemiz lazım, bu kapsamda da tabii ki biz özel sektöre bu alanı açmamız gerekiyor. Ama, tabii, Hükümet buna nasıl yaklaşacak? Gayet tedbirli bir şekilde, akıllı bir şekilde yaklaşacak. İnşallah özel sektörümüzün de, aynı şekilde bu KİT'lerimizin de 2015 ve 2016'daki gibi kâr ederek sürdürmeleri ama nihayetinde de özel sektöre devretmelerinde fayda var.

Ayrıca, hep üç beş firmadan bahsediliyor. Arkadaşlar, şunu bilmemiz lazım: Türkiye'nin artık otoyal yapan firmaları var yani küresel düzeyde Türkiye'nin otoyal yapan firmaları var, 3 tanedir, 5 tanedir...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – 25 tane var.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – 25 olsun, amacımız budur. İnşallah 25 olur.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Var, var.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Varsa gitsinler. Üstelik geçenlerde de söyledik, özelleştirmeler televizyonların önünde yapılıyor, isteyen herkes girer. Bir kişi desin ki: Beni almıyorlar.

ÜMİT DİKBAYIR (Sakarya) – Sayın Çelik, bir de şu TRT’yi özelleştirelim ya. En çok şey oradan geliyor. Vallahi ilk oradan başlayalım.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ya, o ayrı, o konular... İşi fazla sulandırmayalım. (Gülüşmeler)

ÜMİT DİKBAYIR (Sakarya) – Özelleştirme konuşuyoruz, niye sulandırmıyoruz?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Çelik.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Türkiye’nin zaten özel televizyonları da var, TRT de onlarla rekabet ediyor şu anda, onu da bilin. Yani eğer TRT geçmiş dönemdeki gibi devam etseydi TRT’yi kimse izlemezdi. Şu anda özelleştirme sayesinde TRT de izlenir hâle geldi, özel televizyonlar sayesinde arkadaşlar, bunu da antrparantez belirteyim.

Şimdi, Türkiye’nin 3-5 tane de olsa havaalanı yapan firmaları var, inşallah 25 olur. Türkiye’nin termik santral yapan 25-30 tane ama uluslararası alanda küresel düzeyde termik santral yapabilecek, küresel düzeyde otobanlar, otoyollar yapabilecek, küresel düzeyde havaalanı yapacak, dünyanın en büyük havaalanını yapacak küresel şirketlerimiz var, işte bu özel sektörümüzdür. Özel sektörün karşısında olmaktan lütfen artık vazgeçelim. Salih Cora şöyle demiş... Tabii ki KİT’ler sırtında bir personel... Eskiden neydi KİT’ler? Personel, adam yerleştirme yeri, hepimiz bundan yakınıyorduk. Ha, öyle devam edelim diyorsanız ayrı bir şey ama öyle devam etmeyeceğiz. Hem özelleştirmemiz başarılı bir şekilde devam edecek, özel sektörümüze destek vereceğiz. Örneğin savunma sanayisini dün çok eleştirdiler, üzülüm, savunma sanayisinde özel sektörden faydalandık ve beş sene de çağ atladık arkadaşlar, çok önemli bir şey, ne hâle geldik. Şu anda biz tamamen kendi millî sanayimizle Afrin’e girdik, daha da gireceğiz ve bazı ülkeler de yavaş yavaş çektiler gittiler. Tabii ki çekip gidecekler. Niye? Artık bu bölgede, sahada, masada olan bir Türkiye var. Bunları hep özel sektörümüzün dinamizmi sayesinde yaptık.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ya devletin hiç mi yaptığı bir şey yok?

KEMAL ÇELİK (Antalya) - Bunları kabul edelim, lütfen artık CHP de yavaş yavaş bunları düşünsün. Özel sektörden de faydalanacağız, KİT’lerimizden de. Nedir KİT’lerin tabiri? Müdebbir tüccar yani tedbirli bir tüccar gibi, zarar etmemeyi esas alan bir tüccar gibi KİT’lerin hareket etmesi gerekiyor. Hükümetimiz de KİT’leri bu hâle getirmiş, bu hâle getirmeye de devam edeceğiz. Bu hâle gelmeyenleri de tabii ki özelleştirmemiz lazım.

Hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

Buyurun Sayın Karakaya.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben hem kurum yetkililerine hem de kamunun diğer birimlerinden bu toplantıya katılan değerli temsilcilere hoş geldiniz diyorum. Ayrıca, belli bir aradan sonra bir araya geldik; Komisyonumuzun çok saygıdeğer üyelerini de saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, tabii, ben genel değerlendirme üzerinde söz aldım. Maddelerle ilgili de belki söyleyeceklerimiz vardı ama biraz da zaman, toplantı tasarrufu açısından...

Bu kömür dağıtımıyla ilgili bir iki sorum olacak. Bu görev zararı olarak ödeniyor değil mi kuruma?

BAŞKAN – İsterseniz Sayın Karakaya, son olarak cevap verse olur mu?

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Olur, olur.

BAŞKAN – Siz not alın Sayın Genel Müdürüm. Sayın vekilimizin sormuş olduğu sorulara sonra yanıt verirsiniz.

Buyurun.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Bu yapılan dağıtımın ki on beş yıllık sürede 28 milyon ton civarında bir kömür dağıtımının yapıldığını ifade ediyorsunuz fakir ailelere. Bu da yaklaşık 2 milyon. Yani gerçekten şöyle bakıldığında da çok yaygın yapılan bir yardım ve bugüne kadar da bu yardımdan fakir ailelerin önemli ölçüde yararlandığını da sahada görüyoruz. Bu anlamda yapılan bu işlem, bu dağıtım yani kamunun kaynaklarından hakikaten yerinde bir dağıtım olayı. Bugün burada da diğer partilerin yani biz muhalefet partilerinin de bu konuya yaklaşımında bir karşıtlık da söz konusu değil. Burada tabii ki asolan bunların adil ve israfi önleyecek bir şekilde dağıtımının yapılarak amaca uygun hâle getirilmesi. Bunda herhangi bir şeyimiz yok.

Yine, benim mali tablolardan gördüğüm kadarıyla bugüne kadar yapılan dağıtımların, 2016 yılı satın alma gücü mali tablo verileriyle hareket edecek olursak yaklaşık 5 milyar TL'lik bir şeyi var, 2016'dan 2018'e çekildiğinde rakamlar değişebilir yani büyüklükleri ifade etme anlamında söylüyorum. Bu da yıllık 326 milyon yine 2016 satın alma gücü verilerine göre, mali tabloların bize söylediği rakamlardan bahsediyorum. Görev zararı olarak alınmıyor, şeyde kalıyorsa ben bunun finansal raporlara yani bu yapılan yardımların TKİ'nin finansal raporlarına nasıl yansıdığını ve hangi kalemler altında raporlandığını istiyorum. Bunu yazılı olarak da cevaplayabilirsiniz.

Mali tablolarda gördüğüm yine bir iki -daha çok teknik konulara girmeye çalışıyorum- konu var ki onların başında bu bizim dönem ayırıcı işlemler olarak ifade ettiğimiz yıllar ki burada dönem yılı olarak, takvim yılı olarak alınıyor, bazı değerlendirme kalemleri ya da dönem düzeltici işlem ve bunların yansıtıldığı kalemler var, gelir ve gider tahakkukları, işte peşin ödenen giderler, tahsil edilen gelirler gibi kalemler. Bunların da sizin mali tablolara yansıdığını görüyoruz. Ancak benim bu noktada bir şey dikkatimi çekti: Gelir tahakkukları 2015, 2016'ya geçildiğinde yaklaşık 90 milyon TL'lik bir gelir tahakkukunun mali tablolara yansıdığını gördük yani bir gelirin tahakkuk ettirildiğini gördük. Bunun anlamı, bu gelirin tahsilatı ileride olacak ama biz bu dönemki mali tablolara yansıtım diye. Bu gelir ve gider tahakkuklarının en önemli riski, denetim açısından en önemli tarafı dönemler arasında kâr ya da zarar transferi aracı olarak kullanılmasıdır. Ben bunun detaylarını göremedim ama şunu merak ettim: 2016 yılında 90 milyon liralık bir gelir tahakkuku yapılmamış olsaydı 2 milyon kâr değil 88 milyon zarar da olabilirdi. Detayını bilmediğim için bunun detayını öğrenmek istiyorum 90 milyon liralık ki bu da konsolide bilançoda gördüğüm rakam. Geldiği kaynak da, daha doğrusu solo bilançolarda da Ege müessesesinden geldiği de görülüyor. Büyük bir ihtimalle diğer faaliyetlerden gelen bir kalem diye düşünüyorum. Bunun detayını öğrenmek istiyorum.

Bir başka husus, TKİ'nin maliyet belirleme ve analizi konusunda benim bildiğim kadarıyla sistematik bir şeyi yok. bir ara bir çalışma yapıyorlardı ama öyle kaldı. Kârı biliyoruz ama yani kâr ne kadar, zarar ne kadar, fiilî sonuçları alıyoruz, belli bir bütçe üzerinden, program üzerinden de hareket ediliyor elbette. Ben şunu merak ediyorum: Yani bir TKİ Genel Müdürü olarak önünüzde maliyet fonksiyonu var mı? Kâr fonksiyonu var mı? Kârın ne kadar olduğunu biliyoruz ama maliyet fonksiyonunu bilebiliyor muyuz? Bunu şunun için önemsiyorum: Özellikle planlama açısından yani ocak ocak, müessese müessese kâr ve zarar fonksiyonumuz, maliyet fonksiyonumuzu çıkarabiliyor muyuz? O konuda bir sorun vardı geçmişten beri gelen ama şu anda nedir, işin doğrusu onu da merak ediyorum. Maliyetler konusu sıkıntılı bir konuydu sistem anlamında. Kolay da bir alan değil, onu da söyleyeyim, zorlukları da var.

Bir de genelle ilgili Sayın Başkan bir iki cümle söyleyip tamamlamak istiyorum. Tabii KİT'lerle ilgili –biz KİT Komisyonuyuz- sürekli burada belli konularda tartışma oluyor ama doğal olarak da konu hep kâr zarar üzerine geliyor. Yani burada biz müesseseleri, KİT'leri, işletmeleri değerlendirirken yani kâr esas amaç hâline gelmeye başlıyor. Oysa biliyorsunuz KİT'lerin hepsinin bir ana statüsü var. Bu ana statüsünde bunların görevleri ve misyonları tanımlanır, işlevleri belirlenir. Burada bir ihtiyaçtan dolayı KİT'ler geçmişte zaten var olmuştur, bugün de günün şartlarına göre işlev değişiklikleriyle, yeni görev tanımlarıyla faaliyetlerine devam ediyorlar. Ama KİT'lerin bu işlevlerini, misyonlarını, görevlerini yerine getirirken kârlılık ve verimlilik esasına göre hareket etme zorunluluğu vardır. Yani bu başka bir şey, kâr ve zararı hedef alarak ya da amaç hâline getirmek, o şekilde değerlendirmek başka bir şey diye düşünüyorum. Özellikle bu komisyonumuz bir ihtisas komisyonu. Tabii ki kârlılıktan, verimlilikten taviz verilmemesi gerekiyor ama asolan bu kurumların, bu işletmelerin ana statülerinde kendilerine verilmiş olan görevleri layıkıyla yerine getirebiliyorlar mı, getirmiyorlar mı, o açıdan bakmak lazım. Ona bakarken de kârlılık ve verimlilik esasları üzerinden hareket etmek lazım.

Tabii, bugün KİT'ler de sonuçta yoğun rekabetin içerisinde. Artık rekabet küresel anlamda diyoruz ki bu çok çeşitlendi. Eskiden küresel rekabet, uluslararası rekabet kavramını daha çok kullanıyorduk ve bunu ülke düzeyinde alıyorduk, ulusal düzeyde bir rekabetten bahsediyorduk, bugün artık şehirler tamamen bu küresel rekabetin içerisinde ayrı ve bağımsız, sektörler ayrı ve bağımsız, işletmeler tamamen sektörün içerisinde bağımsız hâle gelmiş durumda. Bizim doğal olarak KİT'leri değerlendirirken o ana statüleri çerçevesinde işlevlerini yerine getirip getirmeme, bunu da yerine getirirken kârlılık ve verimlilik esasına göre yapıp yapmama durumuna bakma şeyimiz var. Bunun sonucu kâr çıkar, zarar çıkar, bu çok önemli de değil. Önemli olan oradaki fonksiyonları. O işlevler bugün geçerliliğini yitirmişse belki ana statüler konusunda değerlendirmeler yapabiliriz veya özelleştirmesi de söz konusu olabilir ama tabii ki bunların ülke açısından, ülke güvenliği açısından, ülkenin geleceği açısından, genel ekonomi içerisindeki bulunduğu işlevleri açısından mutlaka değerlendirilmesi gerekiyor. Birçok KİT'imizin regülasyon görevleri var, dolayısıyla stratejik görevleri var. Bunların hepsinin bir bütün olarak dikkate alınarak değerlendirmelerinin yapılması, hele hele de bizim gibi bir ihtisas komisyonunun, KİT Komisyonunun bu konularda çok daha dikkatli olması gerekir diye düşünüyorum.

Ben tekrar Komisyonu ve bu toplantıya katılan tüm saygıdeğer temsilcileri ve kurum yetkililerini saygıyla selamlayarak başarılarının devamını ve toplantıda alınan kararların ülkemiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Karakaya.

Buyurun Sayın Yavuzılmaz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Güncel konuşulan konuyla ilgili birkaç cümle söyleyeceğim öncelikle. Bu özelleştirme konusuyla ilgili hakikaten kurumumuzu da burada bir hayli anladığım kadarıyla Komisyon olarak ürkütüyoruz.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Yok.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Yok, korkun ama ürkün, onu da söyleyeyim eğer korkmuyorsanız çünkü ben de oldukça rahatsız oldum. Defalarca kez bunu ifade ettik, defalarca kez ve tekrar ifade ediyorum bir cümleyle. Zehir ölçüdedir, ölçü. Bütün devlet kurumlarının, KİT'lerin özelleşmesi diye bir şey burada konuşmak zaten çok abesle iştiğal. O zaman devlete ne gerek var? Bunu dünyada bütünüyle devlet kurumlarını özelleştirmiş, KİT'lerini özelleştirmiş bir tane ülke yok zaten.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Özelleştirmeyen bir tane ülke yok. Biraz okuyun.

ATILA SERTEL (İzmir) – Karşılıklı cevap vermiyoruz. Siz okuyun.

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayalım.

Sayın Sertel, Sayın Çelik, lütfen.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Dolayısıyla şöyle bir durum söz konusu: Şimdi, eğer biz KİT’lerin problemlerini çözmeye çalışmazsak, anlamaya çalışmazsak, onun tarihsel geçmişini görmeye çalışmazsak Zonguldak’taki Türkiye Taşkömürü Kurumunun bugün çok fazla kâr eden Erdemir, Kardemir demir çelik fabrikalarını kurduğunu bilmeyiz, görmezden geliriz. Ülkeler belirli dönemlerden geçer, kimi zaman devlet yatırımlarına yüklenirler, daha sonra kimi zaman bunu özel sektörle paylaşırlar. Mustafa Kemal Atatürk de böyle bir ekonomi politikası izlemiştir. Bu, dönemsel değişiklik gösterir ama ne devlet kurumlarını gömmeyi gerektirir ne özel sektörü ve girişimciliği dışlamayı gerektirir. Ama tek bir formül üzerinden hareket ederek başarı sağlamak bu kadar değişken dünya gerçeklerinin olduğu bir dönemde mümkün de değil. Almanya tek bir parametreyle belirli bir ekonomik güce ulaşmış bir ülke değil. Fransa, keza diğer ülkeler değil. Biz de güçlü bir ülkeyiz, daha da güçlü olmayı hedefliyoruz. Dolayısıyla da bazı yöntemler de geliştirmeye çalışıyoruz ama lütfen ölçüye, dozaja dikkat edelim. Bunu kaçırmamakta fayda var.

KİT’ler, evet, eğer sadece kârlılığı üzerinden konuşacaksak hiçbir Sayıştay raporunu incelemeyelim. Zaten burada bir sayfada dönem kârı, işte bir de bilançosu var, ona bakar geçerdik ama konu bu değil. Biz burada aynı zamanda bunun istihdam boyutunu, aynı zamanda ülke ekonomisine katkısını, aynı zamanda vatandaşlarımızla olan bağı noktasında da ve hukuksal boyutu noktasında da denetleme yapıyoruz, değerlendirme yapıyoruz.

Şimdi, burada TKİ’yle ilgili gelişmekte olan bir süreç var. Bu Maden Kanunu’nda yapılması şu anda düşünülen ve şu anda da Komisyonunda olan bir kanun teklifi var. Bu kanun teklifi TKİ’yi yakından ilgilendiriyor. O nedenle, TKİ’nin kâr ve zarar noktasında şu anda güncel olarak yani bu Komisyon toplantısından çıkıp da yarın bir strateji planı hazırlamanız, detaylı bir plan hazırlamanız oldukça zor çünkü şu anda kurallar değişiyor ve bu değişen kuralların içinde de... Size birkaç tane örnek vermek istiyorum. Bu TKİ’yi direkt ilgilendiriyor, zaten adı da geçiyor. Bunun üzerine de tabii sorularımı yönelteceğim. Diyor ki bu değişiklik teklifinde: “Madencilik yapan şirketlerin statüsünde madencilik yapabileceği yazılı olma şartı kaldırılarak kanun Ticaret Kanunu’yla uyumlu hâle getirilmekte ve buluculuk hakkıyla gönüllü rezerv geliştirme haklarının maden siciline şerh edileceği düzenlenmektedir.” Yani birçok madencilik faaliyetini inşai bir faaliyet olarak değerlendiriyor. Dolayısıyla nasıl Soma yine tabii TKİ’nin denetiminde olmak üzere bir başka firmanın kömür çıkarmasına orada müsaade edildiyse ve bir sıkıntı yaşandıysa, bir denetim zafiyeti, bu noktada bu zafiyetin daha da artabileceği... Aynı zamanda madde madde de burada söylemek istemiyorum, aynı zamanda Türkiye Kömür İşletmeleri denetçiniz artık o sahaya girmeyecek çünkü birçok ruhsat sahasını artık kiralamıyorsunuz, orayı çalıştıranlara ruhsatı terk etme durumundasınız, dolayısıyla burada ciddi sıkıntılar var.

Şöyle bir konu daha var bu teklifte, Kömür İşletmelerini direkt ilgilendiriyor, diyor ki: “3213 sayılı Kanun’un 30’uncu maddesinin yedinci fıkrasında yer alan ‘bakanlık’ ibaresi ‘genel müdürlük’ olarak değiştirilmiş ve aşağıdaki fıkra eklenmiştir. İhalelik sahalar ihale edilmeksizin ihtisaslaşmış devlet kuruluşlarına bakan onayıyla verilebilir.” Yani siz, eğer İhale Kanunu’na tabi bir şekilde uygulamayı yapamıyorsanız bir şekilde bakan alıyor onu ve bir başka kuruma ihale edilmeksizin veriyor, belki de bu yasalarda bazı istisnai durumları olan yerlere veriyor. Dolayısıyla TKİ’nin şu anda bu kanun teklifi üzerinden mevcut durumunu değerlendirmesi lazım. En azından görüş olarak değerlendirmesi lazım

çünkü süreç hâlâ devam ediyor. Ben size bu konuyla ilgili Türkiye Kömür İşletmeleri olarak ne görüş bildirdiğinizi soruyorum. Mümkünse bir bölümünü sözlü olarak, sözlü aktaramayacağınız kısmını da yazılı olarak sizden talep ediyorum.

Bir sorum, diğer öneriler kısmında vardı, bu TKİ'ye ait olan çeşitli gayrimenkullerle ilgili bazı binaların yıkılması, değiştirilmesi gibi bir konuyla ilgili net bir soru sormak istiyorum, net de cevap istiyorum: Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu kendisine ait gayrimenkulleri satabilir mi?

Hazır burada da görmüşken, Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünün Genel Müdür Yardımcısına başarılar diliyorum. Ben TKİ Genel Müdürümüze sormak istiyorum: Bu enstitümüz de yeni enstitümüz, tekrar vatanımıza, milletimize hayırlı olsun. Ben de nadir toprak elementleriyle ilgili araştırma yapıyorum. Bu noktada özellikle demir yollarını ilgilendiren boyutu sezyum elementi var, ciddi bir miktatsızlanma gücü var. Kendisinin binlerce kat üstünde bir miktatsızlanma özelliği var, bu "maglev treni" dediğimiz yani raylara hiç temas etmeyen bir tren, üretildi bu; bu doğrultuda belki bizim de demir yolu teknolojisini geliştirmemiz bakımından faydalı olur. Ben TKİ Genel Müdürümüze Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsüyle ilgili nasıl bir çalışma planı yaptıklarını, koordine olarak ne yapacaklarını, ne yapmayı planladıklarını sormak istiyorum.

Bir elektrik mühendisi olarak Yıldız Teknik Üniversitesi mezunuyum, Güney Ege Linyitleri İşletmesinde stajımı yapmıştım. O yüzden öğrencilik yıllarımdan itibaren kurumla oldukça yakından tanışıyorum.

Kömür İşletmelerimizin aynı zamanda kaçak ocaklarla bir mücadelesi var mı? Bizim Türkiye Taş kömürü Kurumu olarak, Zonguldak olarak Valiliğin de bu konuyla ilgili ciddi bir mücadelesi var, aynı zamanda tabii orada çalışanların da istihdam edilmesi boyutunu da biz de sürekli gündeme getiriyoruz. Türkiye Kömür İşletmeleri olarak bu kaçak ocak, kaçak kömür satışı, bunlarla ilgili ne durumdasınız, nasıl çalışmalar yapıyorsunuz?

MİGEM konusunda sizi tekrar uyarmak istiyorum. Bakın, biz KİT Komisyonunda ne kadar çok... Özelleştirilsin, evet her şey özelleştirilsin, özellikle KİT'ler için söylüyorum yani savunma sanayi için zaten zikredilmedi ama sürekli bir özelleştirme bakış açısının yaygınlaştığı bir durum söz konusu ve ben bunu sağlıklı bulmuyorum. Dolayısıyla edeceğimiz kârı lütfen bir başka devlet kurumuna nakletmeyin. Hakkınızı siz de savunun, savunmadığımız noktada da bizler de KİT Komisyonu olarak ve milletvekilleri olarak bu doğrultuda görevimizi yapmaya devam edelim.

Türkiye Kömür İşletmeleri olarak çok kıymetli bir kurumsunuz, bizim Zonguldak Türkiye Taşkömürü Kurumunun aynı zamanda bir dönem birlikte hizmet verdiği bir aileyiz biz. Bu noktada ben çalışmalarınızda başarılar diliyorum, tekrar sunduğunuz değerli bilgiler için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yavuzyılmaz.

Sayın Dikbayır, buyurun.

ÜMİT DİKBAYIR (Sakarya) – Başkanım, teşekkür ederim.

Şimdi, burada bir şey yanlış anlaşıldı herhâlde, biz özelleştirmeye karşı değiliz. Bizim söylediğimiz şu: Kurumları doğru özelleştirin, doğru kurumları özelleştirin. Bazı kurumları özelleştirebilirsiniz, bazıları özelleştiremezsiniz; özelleştirdiklerinizi de doğru özelleştirin. Şimdi, önümüzde bir TÜRK TELEKOM örneği var, yanlış bir özelleştirme yapıldı, milyarlarca dolar zarar ettik, doğru mu? Şeker fabrikaları var, özelleştirme yapıldı, birkaç tanesi şimdi iptal edildi. Kâğıt fabrikaları özelleştirildi, şimdi Balıkesir açmaya uğraşılıyor yani yanlış. Bizim söylediğimiz: Özelleştirme doğru yapılmalı.

Şimdi, millî savunmaya gelince -millî savunmada dediniz- biz dün Genel Kurula bir şey indirdik, Sakarya'daki tank palet fabrikasıyla alakalı. Şunu da söyledik işin en başından, dedik ki: Bakın, millî savunmada özel şirketlere destek verilmeli, hatta daha fazla verilmeli, çok daha fazla verilmeli. Şimdi, İHA'ları yapan bir firma var, işte Bayraktarlar, rahatlıkla söylüyoruz, gurur duyuyoruz ya. Adamlar İHA'ları yaptılar, SIHA'ları yaptılar yüzlerce şehidin önüne geçtiler, bize gelecek yüzlerce şehit haberinin önüne geçtiler. İşte yine başka firma var, söyledim ben bunu, Genel Kurulda söyledim, kurşungeçirmez nöbet kulübeleri yapmış, belki de yüzlerce şehidin önüne geçti, gibi gibi ama şimdi, biz bunlara destek vereceğiz diye Sakarya'daki son derece verimli çalışan ve bu ülkeye çok büyük katkısı olan millî bir fabrikanın özelleştirilmesine de karşıyız.

Şimdi, Sakarya benim şehrim, Karasu'da BMC'ye, Ethem Sancak'a yer verildi, biz hayır dedik mi, ağzımızı açtık mı? Hayır, bedelsiz yer verdik, KDV teşviki verdik, kurumlar vergisi teşviki verdik, gümrük teşviki verdik. Neden? Bayraktarlar gibi yeter ki bu ülkeye faydalı bir şey yapısın, üretsin, biz de destek olalım, biz buna karşı değiliz ama elimizde olan millî bir fabrikayı da birilerine adrese teslim ihale etmeye, özelleştirmeye sonuna kadar karşıyız.

Son cümlem, biz mesele devlet olunca cıvıklık yapmayız, gayet ciddiyizdir Sayın Milletvekilim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Dikbayır.

KEMAL ÇELİK (Antalya) - Ben kısa bir ilave yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Kısa, çok kısa.

Buyurun.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Şimdi, arkadaşlar, tabii, özellikle arkadaşımızın, Sayın Dikbayır'ın özelleştirmeye karşı olmaması gerekiyor, ben de öyle biliyorum kendisini zaten, öyledir.

ÜMİT DİKBAYIR (Sakarya) – Bir şey daha söyleyebilir miyim Başkanım? Çok özür dilerim.

BAŞKAN – Sayın Çelik, müsaadenizle, sizden müsaade alarak.

Buyurun.

ÜMİT DİKBAYIR (Sakarya) – Şimdi, şöyle düşünün: Bir patronsunuz, bir şirketiniz var, şirketinizi de bir genel müdür yönetiyor. Şimdi, genel müdür iyi yönetmediği zaman genel müdürün işine mi son verirsiniz, şirketi mi satarsınız, oradan bakmak lazım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Dikbayır.

Buyurun Sayın Çelik.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Şimdi, değerli arkadaşlarım, tabii çok güzel ifade etti, son cümlesi daha iyi oldu.

Şimdi, bir siyasi iktidar var, bu siyasi iktidar ülkeyi yönetmek zorunda. Örneğin eskiden Karayolları 80'den önce Türkiye'nin yollarını yapıyordu ama bu Karayolları bir türlü yapamıyordu yani otoyolu bırakın normal yolları bile yapamıyordu çünkü kendisi yapıyordu, sürekli iş makinesi alması gerekiyor. Sonra ne oldu? Özel sektöre açıldı, özellikle rahmetli Özal, Ankara-İstanbul otoyolunu yaptı, çok eleştirildi o. O sayede Karayolları ilk defa özel sektöre açılmış oldu, özel sektöre kısım kısım işler verildi; şimdi, aldı gitti, daha da model geliştirildi, yap-işlet-devret geliştirildi. Köprüleri yapamıyorduk, artık köprüyü kendimiz yapıyoruz, Karayolları özel sektörle, yap-işlet-devret, yeni model getirdi, hatta Türkiye'nin cebinden para çıkmadan; havaalanını yapar hâle geldik. Yani siyasi iktidar, tabii

ki kendisine verdiği söz veya ülke kalkınması için ne gerekiyorsa özelleştirmeden faydalanıyor ama hassas bir nokta olan savunma sanayisi. Savunma sanayisinde inanın hepsi devletin ilgili kurumları tarafından yani istihbaratından her şeyiyle kontrol ediliyor. İşte yabancı sermayeden faydalanılabilir. Yabancı sermaye Türkiye'ye gelsin, hiç korkmayalım, Türkiye yıllardır yabancı sermayeyi getirmek için neler çekiyor, getirmemiz lazım. Bizim elimizdedir, zaten Ticaret Sicil Gazetesi'nde yayınlanıyor, her şey bizim elimizde, en ufak bir hatasında gönderilir.

Kaldı ki şöyle de bir zihniyet oluyor: Batılı bir ülke Türkiye'ye gelince bir şey olmuyor, başka bir sermaye geldiği zaman hemen o niye geldi deniyor. Arkadaşlar, gelsin, paranın yeşili, mavisi falan olmaz. Türkiye'ye yabancı sermaye gelsin, yabancı sermaye geldikçe, zaten çok akıllı bir özel sektörümüz var, hemen onları devre dışı bırakıyor. Eskiden Japonlara yaptırdığımız köprüyü kendimiz yapıyoruz, bakın ne hâle geldik? Bizim eskiden Sümerbankımız vardı, Sümerbank özelleştirilirken de aynı eleştiriler oldu. Niye? Bez ve kumaş ürettiyordu, Türkiye tekstil sanayisinde öyle bir hâle geldi ki yani Bursa'da, Denizli'de tekstilde ihracata yönelik olarak geliştik, Sümerbanka ihtiyaç bile kalmadı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Uçak da yapıyorduk.

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayalım, toparlayalım Sayın Çelik.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Uçak da yapıyorduk yani 30'larda uçak da vardı ama bir zihniyet geldi onları kapattırdı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 2002 yılından önce de Türkiye Cumhuriyeti devleti vardı.

BAŞKAN – Sayın Yavuzylmaz, lütfen...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Hayır, olur mu, Özal'dan bahsediyorum, rahmetli Özal'dan bahsediyorum.

BAŞKAN – Sayın Çelik, lütfen.

KEMAL ÇELİK (Antalya) - Tamam, kapatıyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sanki evveliyatımız yokmuş gibi konuşuyorsunuz.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Türkiye 2002'den önce de vardı, rahmetli Özal, rahmetli Demirel bu ülkeye çok...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ondan önce de vardı.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Atatürk'ten başlayarak çok önemli hizmetler yapıldı. Tabii bir dönemde yapılan uçak fabrikaları da kapatıldı yani onu da bu arada belirtelim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Yaşar, çok kısa.

Buyurun.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tabii, Kemal Bey'in ifadelerine hani bir inşaat mühendisi olarak, yıllardır bu sektörün içinde biri olarak katılmamız mümkün değil.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Katılmamız...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Bakın, bu sektördeki arkadaşlarımıza haksızlık olur.

Türkiye 1976 yılında Boğaziçi Köprüsü'nü yaptı.

İkincisi, Karayolları her zaman, sadece Köy Hizmetleri bu yollarla ilgilenir yani köy yollarını açar...

ÜMİT DİKBAYIR (Sakarya) – Avrasya Tüneli’ni de Japonlarla beraber yaptı, o bir ölçü değil.

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayalım, lütfen.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Köy yolları özel idareler veya Köy Hizmetleri marifetiyle yapılır ama bildiğiniz iller arası yolların, il ve ilçeler arası yolların tamamı Karayollarının yaptığı ihalelerle yapılmıştır.

Şununla gurur duyabiliriz: Türkiye inşaat sektöründe dünyada çok ciddi bir yere gelmiştir, ilk 8’in içindedir. Baştan beri vardı yani sanki bu son on yıl içerisinde benim bahsettiğim 8-10 firmayla biz uçup kaçmadık. Arkadaşlar, şu an bu sektörde dünyanın birçok ülkesinde inşaatlar yapıyoruz, yol da yapıyoruz, hastane de yapıyoruz. Yani bunlarla yeni, bu iktidar döneminde tanışmadık. Yani özelleştirme diyorsunuz, şu an yapılan yollar bile özelleştirme kapsamında yapılmıyor, 3-4 tane yol var; bir tanesi işte Niğde yolu var özelleştirme kapsamında yapılan, Ege’de bir yol var, daha bunlar tamamlanmadı. Yani özelleştirme kapsamında yapılıp bitirilip işletmeye alınan bir yol yok, şu an bile yok, devam eden projeler var.

ÜMİT DİKBAYIR (Sakarya) – Karayolları taşeron kullanıyor sadece.

BAŞKAN – Sayın Yaşar, toparlayalım.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Dolayısıyla arkadaşlar bu sektöre haksızlık etmeyelim. Biz özelleştirmeye karşı marş da değiliz, bunu da hepimiz biliyoruz ama şunu da söyleyeyim: Yani devletin de bir kimliği var, varlığı var, bunu denetlemesi lazım, önyak olması lazım. Bazı şeylerin üzerine giderken bazı kurumların içini öyle boşaltıyoruz ki sanki “Lanet olsun der.” gibi oluyor, öyle değil. Yani bugün ÇAYKUR 300 milyon zarar etti ama çayın yüzde 42’sini devlet ÇAYKUR marifetiyle sağlıyor, yüzde 58’ini de özel sektör yapıyor. Peki, bunların zararı ne olacak, bunlar nasıl karşılanacak? Yani devlet aynı zamanda özel sektörde de rakip de olmamalı. Yani bu şekilde işe bakmak lazım.

Sağ olun.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Yaşar.

Evet, görüşleri aldık, değerlendirmeleri ve soruları da aldık.

Sayın Genel Müdürüm, sayın milletvekillerimizin görüşlerini, sorularını dinlediniz, şimdi soruları yanıtlamak üzere sözü size veriyorum. Kısa, özet ve yazılı olarak da vermek istediklerinizi daha sonra Komisyon üyelerimize veriyorsunuz.

Buyurun.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Yine, gerek Komisyonumuzun çok değerli üyelerinin ve gerekse de Sayıştay denetçilerinin görüş ve önerilerini gerçekten kurum olarak önemsedik, bu dönem buradaki toplantıda bundan biraz daha fazla bilgi sahibi olduk. Biz bu önerilere, sorulara çoğu rakamsal ve detay çalışma sonucu çıkacağı için ağırlıklı olarak yazılı cevap vereceğiz. Ancak sadece, hafızalarda kalması açısından birkaç konuya değinip Komisyonu selamlamak istiyorum.

Şimdi “görev zararı” ifadesinden gerçekten biz de çok rahatsızlık duyuyoruz. Aslında görev zararı değil ama muhasebe dilinde böyle bir şey işleniyor, sonra basında çıkıyor “TKİ en çok zarar eden kurum.” Hâlbuki, ben bu yıl vermiş olduğum kömürün parasını önümüzdeki yıl alıyorum. Sayıştay ve akabinde Hazine gelip denetimini yapıyor, fon kömürleriyle ilgili yapmış olduğumuz işlemleri kontrol ediyor, ondan sonra bize bir ödeme yapıyor. Bir yıl içerisinde bu fon kömürlerini biz sübvansede ediyoruz

kurum olarak ama paramızı bir yıl sonra alıyoruz. Ayrıca, kurum olarak da burada çok yoğun bir mesai harcıyoruz. On beş yıldır da bir tecrübe oldu bizde, zannediyorum, kurum dışında bir organizasyonun bu işi sağlıklı yapabileceğine de ihtimal vermiyoruz. Sayıştayla görüştüğümüzde, bu işlemlerde de maliyetimizin üzerine bir miktar kurum kârı koyarak veriyoruz fon kömürlerini. Hatta, şu anda muhasebeden bana gelen rakam, maliyet 417, satış 482; fon kömürlerinin ortalaması bu. Bölgelere göre değişiyor, mesela, Van'a gönderdiğiniz kömüre nakliye fazla biniyor, Yozgat'a gönderdiğinizde fazla binmiyor. Yani biz bu işten çok fazla mağdur olmuyoruz, biraz finans yükü alıyoruz. Bu da devletimizin fakir ailelere yapmış olduğu güzel bir hizmettir.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Burada, mahrum kalınan kâr da tahakkuk ettiriliyor değil mi?

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Yok.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Maliyet üzerinden mi yoksa alternatif... Benim bildiğim, KİT'lerde, örneğin, Toprak Mahsulleri Ofisinde mahrum kalınan kârı da ilave edip onun üzerinden tahakkuk yaptırılır. Yani burada kurumsal olarak bir şey yok, bütçeye konuluyor, transferler kaleminden daha sonra bu ödeniyor dolayısıyla hazine den ödemedede bir gecikme varsa biz KİT Komisyonu olarak o konuda belki bir uyarıda, kurumun lehine olabilecek bazı girişimlerde bulunabiliriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Karakaya.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Teşekkür ederim.

Tabii, burada konuşulan konuların, bizim kurumumuzu direkt ilgilendiren konulara cevap vereceğiz. Diğer perspektifte söylenen sorulara da burada cevap vermenin bizim görevimiz olmadığını düşünüyoruz.

Özelleştirme... Biz kurum olarak özelleştirme yapmıyoruz, atıl olan sahalarımızı ekonomiye kazandırmak amacıyla ihale ettik. Şu anda ihalesini yapmış olduğum 375 milyon tonluk sahada daha bir kürek üretim yapmadık, bakir sahalar. Dolayısıyla, kurum olarak bu işten çok fazla rahatsızlık duymuyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sorum o değil. Ben TKİ'ye ait bir binayı satabiliyor musunuz diye sordum.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Satabiliriz.

BAŞKAN – Sayın Genel Müdürüm, daha hızlı ve seri bir şekilde derleyip toparlayalım.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Tamam.

Kamu iktisadi teşebbüslerinin yönetmeliklerine, tüzüklerine, kanunlara göre mülkiyeti kendisinde olan şeyleri izinle satma şeyi var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Nereden izin alıyorsunuz?

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Maliye Bakanlığı, bakanlık, eskiden Başbakanlık izni...

BAŞKAN – Sayın Genel Müdürüm, daha net, daha sağlıklı bir yanıt verebilmek için yazılı yanıt verin lütfen.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Onun dışında, bizim kurum olarak bahsettiğim gibi...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, böyleyse burada bir hata var da o yüzden yani. Siz kestiğinizde...

BAŞKAN – Yok, ben kesmiyorum, ben burada daha sağlıklı bir yanıt alabilmek adına yazılı versin diyorum Sayın Yavuzylmaz, ben kesmiyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayıştayın aynı şekilde düşünmediğini tahmin ediyorum, satamaz.

BAŞKAN – O zaman, yazılı olarak versin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sattınız mı böyle bir bina?

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Yok, satmadık.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kanunen satamıyorsunuz.

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayalım, Sayın Genel Müdürüm, yanıtı yazılı olarak verin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Özelleştirme İdaresine devreder, Özelleştirme İdaresi yapabilir.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – İş güvenliği açısından kurum son derece hassas, uluslararası standartlarda kendine göre uygulamaları, yönetmelikleri de çıkardı. Dikkat edersek, 2018 yılında maden sektöründeki kaza öyle korkulduğu kadar da değil.

Bunun dışında, Soma'yla ilgili devam eden davalarımız var. Tabii, sürekli güncel değiştiği için buradaki devam eden davalar, açılan davalar, sonuçlanan rücu davaları, bunların rakamsal son durumunu da yazılı olarak ilgili milletvekillerimize ulaştıracağız.

Onun dışında, kurum olarak –en azından kendi adımıza, takdir sizlerin- 2018 yılında başarılı bir dönem geçirdiğimizi zannediyoruz. Ben kurum yönetim kurulu arkadaşlarım ve tüm bürokrat mesai arkadaşlarımla huzurlarınızda teşekkür ediyorum. Tavsiye ve önerilere de uyulacaktır.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Ben de son olarak, bu kurutma havuzlarında biriken kömürleri bir an önce ekonomiye kazandırmanızı istiyorum Sayın Genel Müdürüm. Bu konuda benim de hassasiyetim var. İlave yeni bir havuz yapmadan mevcutları bir an önce satıp paranın da maliyetini düşünüp kasanıza koyun o parayı.

Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu ve müesseseleri Sınır Sorumlu Ege Linyitleri İşletmesi ile Sınırlı Sorumlu Garp Linyitleri İşletmesinin 2015 yılı ve 2016 yılı hesap dönemine ilişkin sonuç bölümünü ayrı ayrı okutup ibraya sunacağım.

Şimdi Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun 2015 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğünün 2015 yılı bilançosu ve 40.723.662,39 Türk lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu.

BAŞKAN – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun 2016 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğünün 2016 yılı bilançosu ve 45.602.244,84 Türk lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu.

BAŞKAN – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Sınırlı Sorumlu Ege Linyitleri İşletmesinin 2015 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Sınırlı Sorumlu Ege Linyitleri İşletmesi Müessesesinin 2015 yılı bilançosu ve 20.047.203,25 Türk lirası dönem zararıyla kapanan gelir tablosu.

BAŞKAN – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Sınırlı Sorumlu Ege Linyitleri İşletmesinin 2016 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Sınırlı Sorumlu Ege Linyitleri İşletmesi Müessesesinin 2016 yılı bilançosu ve 486.878,44 Türk lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu.

BAŞKAN – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Sınırlı Sorumlu Garp Linyitleri İşletmesinin 2015 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Sınırlı Sorumlu Garp Linyitleri İşletmesi Müessesesinin 2015 yılı bilançosu ve 60.663.821,67 Türk lirası dönem kârıyla kapanan gelir tablosu.

BAŞKAN – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Sınırlı Sorumlu Garp Linyitleri İşletmesinin 2016 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sonuç:

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Sınırlı Sorumlu Garp Linyitleri İşletmesi Müessesesinin 2016 yılı bilançosu ve 44.069.732,63 Türk lirası dönem zararıyla kapanan gelir tablosu.

BAŞKAN – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu ve müesseseleri Sınırlı Sorumlu Ege Linyitleri İşletmesi ile Sınırlı Sorumlu Garp Linyitleri İşletmesinin 2015 ve 2016 yıllarına ait üst Komisyon toplantısı tamamlanmıştır.

Tüm katılımcılara teşekkür ederim.

Sayın Genel Müdürüm, teşekkür konuşması için son sözü size veriyorum.

Buyurun.

TKİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ ÖMER BAYRAK – Efendim, tüm yönetim kurulu üyelerim ve mesai arkadaşlarımızla beraber kurum yönetim kadrosu olarak çok değerli Komisyon üyelerinden önemli uyarılar, bilgiler aldık. Biz 2018’de –konuşmamda da söylemiştim- başarılı bir yıl geçirdik, 2019’da bu tavsiye ve öneriler doğrultusunda daha başarılı olacağımızı umut ediyorum. Önümüzdeki yıl daha güzel bir Komisyon çalışması olacak.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Ben de çalışmalarınızda başarılar, işlerinizde kolaylıklar diliyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, gündemimize 10 Ocak 2019 Perşembe günü programda belirtilen kuruluşların 2015 ve 2016 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam edeceğiz.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.27